

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

До захисту допущено:

Завідувач кафедри

_____ Гелена ЛИСЕНКО

«01» червня 2020 р.

Дипломна робота

на здобуття ступеня бакалавра

**за освітньо-професійною програмою «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша - німецька»**

спеціальності 035 «Філологія»

**на тему: «Специфіка неологізмів сучасної німецькомовної періодики
(перекладацький аспект)»**

Виконав:

студент IV курсу, групи ЛА - 61

Колбешкін Павло Сергійович

Керівник:

доцент, к.філол.н.

Олійник Лідія Володимирівна

Консультант

Рецензент:

доцент, к.п.н., доцент

Волощук Ірина Петрівна

Засвідчую, що у цій дипломній роботі
немає запозичень з праць інших авторів
без відповідних посилань.

Студент _____

Київ – 2020 року

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики

Кафедра теорії, практики та перекладу німецької мови

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальність – 035 «Філологія»

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша - німецька»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Гелена ЛИСЕНКО

«01» червня 2020 р.

ЗАВДАННЯ

на дипломну роботу студенту
Колбешкіну Павлу Сергійовичу

1. Тема роботи «Специфіка неологізмів сучасної німецькомовної періодики (перекладацький аспект)», керівник роботи Олійник Лідія Володимирівна, к.філол.н, затверджені наказом по університету від «26» травня 2020 р. № 1208-с
2. Термін подання студентом роботи 1.06.2020
3. Вихідні дані: В роботі визначено стильові та лексичні особливості німецькомовної періодики а також роль неологізмів в ній. Досліджено способи утворення неологізмів німецькомовної періодики, їх семантичну специфіку та шляхи перекладу такої лексики українською мовою.
4. Зміст роботи: Дипломна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів з висновками до кожного розділу, загальних висновків, резюме німецькою мовою, списку використаних джерел та додатку.

5. 104 статті сучасних німецьких інтернет-видань

6. Дата видачі завдання 17.02.2020

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Подання теоретичної частини роботи на перевірку науковому керівнику	23.03.2020	
2.	Подання практичної частини роботи на перевірку науковому керівнику	4.05.2020	
3.	Подання дипломної роботи на перевірку на плагіат	25.05.2020	
4.	Подання дипломної роботи на рецензування	1.06.2020	

Студент

Павло КОЛБЕШКІН

Керівник

Лідія ОЛІЙНИК

ABSTRACT

Kolbeshkin Pavlo

"Specificity of neologisms of modern German periodicals (translation aspect)"

The National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute", Kyiv, 2020.

In this study, the specifics of the use of neologisms and the peculiarities of their translation into Ukrainian are analyzed on the basis of modern German-language periodicals.

Neologisms reflect the trends of modern German, they are constantly appearing and some of them become part of the everyday lexicon. Therefore, the constant growth of the number of neologisms and their impact on language development is the cause of the relevance of the study. The purpose of the work is a detailed analysis of the lexical and semantic specifics of neologisms of modern German-language periodicals and ways of their transmission in the Ukrainian language.

The material of the study was 110 neologisms, selected by the method of continuous sampling from 104 articles of modern German online publications.

The first section identified stylistic and lexical features of German-language periodicals as well as the role of neologisms in it. Stylistic features include the requirement for brevity and informative text, standardization and at the same time expressiveness. The main methods of translation and their features, as well as the problems of translating neologisms of the German press were also identified. Among the translation techniques were: transcription, transliteration, tracing, descriptive translation, approximate translation, direct inclusion and functional analogue.

The second section identified ways to form neologisms of German-language periodicals, their semantic specificity and classification. Neologisms are created according to existing productive models in language; all ways of developing the vocabulary of the German language are used for their formation.

After analyzing the articles of German periodicals, 110 neologisms were identified, which are involved in the study of the translation aspect of neologisms. The analyzed neologisms were formed in the period from 2005 to 2020. Of these, 41 lexical units belong to the group of word-forming derivation, 10 lexical units to the group of semantic derivation, and 59 lexical units to neologisms-borrowings.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ.....	4
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПЕРІОДИКИ	
1.1 Особливості вживання неологізмів у німецькомовній періодиці	10
1.2 Стильові особливості сучасної періодики.....	14
1.3 Лексичні особливості періодики німецької мови	17
1.4 Способи та проблеми перекладу неологізмів німецької періодики ..	22
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	28
РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА НЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ	
2.1 Способи утворення неологізмів.....	30
2.2 Семантична специфіка неологізмів німецькомовної публіцистики..	33
2.3 Класифікація неологізмів німецькомовних періодичних видань	36
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	38
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПЕРІОДИКИ	
3.1 Переклад неологізмів, утворених словотвірною деривацією	40
3.2 Переклад неологізмів, утворених семантичною деривацією	43
3.3 Переклад неологізмів-запозичень	46
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	50
ВИСНОВКИ.....	53
ZUSAMENFASSUNG.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	65
ДОДАТКИ	70
ДОДАТОК А. Список досліджених неологізмів німецькомовної періодики.....	70

ВСТУП

В ХХІ столітті розвиток науки, техніки, культури та засобів масової інформації сприяють розширенню старих та виникнення нових сфер номінацій. Процес оновлення лексики відбувається постійно, проте в деякі періоди часу він найбільш інтенсивний. Другу половину двадцятого сторіччя можна назвати періодом "неологічного буму" в мові. Це посприяло виникненню зовсім нової галузі лінгвістики — неології — науки, яка займається вивченням неологізмів. В ХХІ сторіччі цей "неологічний бум" продовжується, проте, крім стрімкого розвитку людської діяльності в різних сферах, в сучасних умовах існує такий інструмент як інтернет. Завдяки інтернету в наш час відбувається надто стрімкий культурний обмін та розвиток мови.

Неологізми відображають умонастрої, що панують в суспільстві. Вони є вираженням духу часу. Поява неологізмів в тій чи іншій галузі людської діяльності свідчить про активний розвиток відповідної галузі або про розвиток подій, що пов'язані з суспільною діяльністю.

Неологізми також відображають тенденції розвитку сучасної німецької мови, нові лексичні одиниці постійно з'являються і частина з них входить до повсякденного лексикону людини. Тому постійним зростанням кількості неологізмів та їх впливом на розвиток мови зумовлена **актуальність** дослідження.

Постійне збільшення кількості нових лексичних одиниць, їх семантична складова та специфіка вживання викликає інтерес у науковців. Серед них можна виділити Є.В.Розен, В.І. Заботкіна, І.В. Андрусак, А.Е. Левицький, Ю.А. Зацний, А.В. Янков, Д. Штеффенс, І. Барц, М.Д.Степанова, В. Фляйшер тощо.

Мета роботи – детальний аналіз лексико-семантичної специфіки неологізмів сучасної німецькомовної періодики та способів їх передачі українською мовою.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- 1) розкрити зміст поняття «неологізм»;
- 2) визначити особливості вживання неологізмів в сучасній періодиці;
- 3) виявити лексико-семантичну специфіку неологізмів;
- 4) підібрати та обґрунтувати способи та прийоми для перекладу дібраного фактичного матеріалу.

Об’єктом дослідження є неологізми, що вживаються в сучасних німецькомовних текстах періодичних видань.

Предметом – стратегії та способи відтворення неологізмів німецькомовної періодики українською мовою.

Матеріалом дослідження слугували 110 неологізмів, обрані методом суцільної вибірки зі 104 статей сучасних німецьких інтернет-видань.

Для досягнення мети дослідження використовувалися такі методи: *загальнонаукові методи*: аналіз лінгвістичних наукових джерел для з’ясування розробленості проблеми, метод теоретичного аналізу (визначення основних понять, пов’язаних з неологізацією), а також були застосовані спеціальні *лінгвістичні методи*: описовий метод – для вивчення та систематизації лексичних інновацій в періодиці, аргументації обраних перекладацьких прийомів; структурний метод – для дослідження специфіки структури неологізмів; елементи кількісного аналізу для презентації результатів дослідження.

Теоретичне значення дослідження полягає в можливості використання результатів роботи в процесі аналізу стану сучасного словникового складу німецької мови, при аналізі тенденцій розвитку мови та при дослідженні перекладацького аспекту неологізмів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати можуть бути використані в навчальному процесі при викладанні філологічних дисциплін та в процесі занять з практичного курсу німецької мови.

Структура. Дипломна робота складається з анотації, вступу, трьох розділів (з висновками до кожного розділу), загальних висновків, резюме німецькою мовою, списку використаних джерел та додатку.

Загальний обсяг роботи — 69

РОЗДІЛ 1. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ ПЕРІОДИКИ

1.1 Особливості вживання неологізмів у німецькомовній періодиці

Сучасна неологія займається виявленням новоутворень у мові, пошуком причин та факторів їх появи, вивченням способів їх утворення, розробкою принципів відношення до них, а також їх лексикографічною обробкою.

Процес появи нових слів виражає пристосування мови до повсякденного життя і є необхідним для подальшого функціонування мови як засобу спілкування та взаєморозуміння між людьми. Оновлення мовного складу будь-якої мови є безперервним процесом, який пов'язаний зі змінами, що відбуваються в різних галузях людської діяльності: в політиці, культурі, науці, медицині, економіці та повсякденному житті. Необхідно підкреслити, що неологізми як категорія слів обмежені в часі: неологізми власне в мові існують лише певний період. Потім ці новоутворення або входять до загального словникового складу мови і перестають бути неологізмами, або поступово витісняються синонімами.

В сучасній німецькій мові поява величезної кількості неологізмів була пов'язана з виникненням Німецької Демократичної Республіки. Навряд чи хто в Німеччині XIX – початку XX століть міг собі уявити, що таке *Arbeiter- und Bauernfakultät*, *Freie Deutsche Jugend*, *Handelsorganisation* та інші слова, що зараз належать до загальновживаної лексики демократичної Німеччини [18].

Зазвичай неологізми такого типу утворюють тематичні ряди, що пов'язані з тою чи іншою сферою суспільно-політичного життя, культури, науки, побуту народу. В якості прикладу Є.В. Розен наводить ряд слів, що утворилися за існуючими в німецькій мові моделями або ті, що отримали нове значення (іноді лише частково нове) і відображають зміни в ролі та побуті

жінок в Німецькій Демократичній Республіці. Слово *die Nur-Hausfrau* підкреслює, що таке становище жінок вже належить до вийнятків. Для допомоги працюючим матерям по догляду за дітьми з'явилася мережа організацій *das Vollheim* (заклади, де діти проводять весь час), *die Betriebskinderstätten* (дитячі садочки на підприємствах), *die Erntekindertagestätten* (дитячі садки, де діти знаходяться під час сільськогосподарських робіт). Для полегшення ведення домашнього господарства утворюється *die Nachbarschaftshilfe* — допомога домашніх організацій, в якій активну участь беруть пенсіонери. Прагнення жінок отримати або підвищити освіту знаходить своє відображення у русі, яке отримало назву *die Lernbewegung*. Ряд назв професій, соціальних положень, вчених ступенів зараз позначаються за допомогою суфікса *-in*, якщо вони позначають особу жіночої статі. Кількість слів на *-in* різко зросла за останні роки. Якщо раніше такі слова як *Direktorin*, *Professorin* позначали лише жіночі особи відповідного статусу або професії, то тепер вони вживаються по відношенню до жінок, які власне виконують ці обов'язки: *Direktorin des Phonetischen Instituts der Humboldt-Universität zu Berlin*[23].

Цікава історія німецького терміна, який позначає запуснені в Радянському Союзі штучні супутники землі. Спочатку в пресі НДР з'явилися кальки *künstlicher Erdtrabant*, *Erdsatellit* або просто *Trabant*, *Satellit*, але скоро вони були витіснені запозиченим словом *Sputnik*, який в даний час є найвживанішим терміном та підтримується складними словами *Sowjetsputnik*, *Rückkehrsputnik* та ін., а також суфіксальними жартівливо-глузливими виразами *Spättnik*, *Kaputnik* (по відношенню до невдало запусченим штучним супутникам в Америці). Іноді більш молодий неологізм замінює попередній неологізм при дещо зміненому значенні. Так слово *Ausgehtag* було витіснено словом *Wochenend*, що позначає не лише недільний день, але й другу половину суботи, тобто щонедільний відпочинок (*Wochenendbesuch*, *Wochenendhaus*) [23].

Нові слова та сталі словосполучення виникають у мові у зв'язку з

появою нових понять, але також і в результаті потреби мовного колективу в експресивно-емоційній лексиці, що синонімічна до тієї, яка вже існує в мові. До таких неологізмів післявоєнного періоду належить, наприклад, слово *Ami* як розмовно-сатиричний синонім до слова *Amerikaner*.

Зміна тисячоліть (1999 і 2000) привернула до себе загальну суспільну увагу та актуалізувала в німецькій мові слово *Jahrtausend* та похідні від нього *Jahrtausendwende*, *Jahrtausendfieber*, *Jahrtausendrummel*, *Jahrtausendbaby*. "Конкуренцію" цим словам складали слова *Millenium* або *Milleniumswende* та різноманітні похідні від цього слова [16].

Політичні зміни у країні, такі як зміна уряду або влади, викликають пожвавлення в суспільстві, а також неоднозначні реакції. Ці події вимагають від мовлення створення спеціальних термінів та виразів, найбільш часто вони виступають в ролі okazionalismів. Не дивлячись на короткочасність свого існування, вони співвідносяться з мовою, відповідають законам, правилам та тенденціям словотворення. Так слово "канцлер" часто стає основою для створення неологізмів, надаючи характеристику певному стилю керівництва голові уряду Німеччини. Оцінюючи тривале або навпаки нетривале перебування політика при владі, можна почути такі слова: *Noch-Kanzler*, *Bald-Kanzler*. По відношенню до Гельмута Коля використовувались такі поняття як *Anderkkanzler*, *Bargeldkanzler*, *Ewigkeitskanzler*, *Nachkohlzeit*, *Nach-Kohl-Ära*. Ім'я та прізвище чиновника Герхарда Шредера стали основами для таких новоутворень: *Es hat geschrödert im Schröderland*, *Schröderrausch*, *Schröder-Effekt* или *die Schröder / Fischer-Ära* [16].

Обрання федеральним канцлером Німеччини жінки Ангели Меркель викликало появу слова *Bundeskanzlerin*, яке стало словом 2005-го року за версією Суспільства німецької мови [16]. Також в мовному просторі виникає запитання щодо форми звертання до канцлеру-жінки. По аналогії зі звертанням до міністра-жінки: *Frau Minister*, це повинно виглядати як *Frau Bundeskanzler*. Так у внутрішньодержавному протоколі використовується звернення *Frau Bundeskanzlerin*, а офіційне звернення на міждержавному рівні

передбачає нейтральне *Exzellenz* (*Ihrer Exzellenz Bundeskanzlerin der Bundesrepublik Deutschland Frau Dr. Angela Merkel*). А враховуючи її державні та міжнародні ініціативи, що спрямовані на підтримку глобалізаційних процесів, в пресі її називають *Globalisierungsgestalterin*, *Aussenkanzlerin* або *Auswärts-Kanzlerin* [16].

За останні роки США та Англія активно впливають на різні сфери життя інших країн, в тому числі і в Німеччині. Англійська мова по праву вважається міжнародною, з її допомогою в будь-якій країні досягається взаєморозуміння між людьми. Англійською ведуться переговори, публікуються доповіді, проходять конференції, відбувається навчання в багатьох країнах світу. У зв'язку з цим в німецькій мові з'явилася велика кількість англіцизмів, які також вважаються неологізмами.

Газета — це засіб комунікації, у зв'язку з чим вона реагує на усі зміни та потреби читачів та бере активну участь в культурному розвитку. Кожний текст друкованих видань містить неологізми-запозичення. Деякі з них допомагають читачеві зрозуміти основну думку надрукованого, викликають почуття зрозумілості, оскільки використані слова є загальноживаними та відомими більшості людей. Інші, навпаки, здатні заплутати та збити з пантелику навіть носія мови, тому існує потреба в подальшому поясненні автором того чи іншого запозичення. Вживання запозичень задовольняє комерційні потреби видання. Використання цілковито нової та експресивної замість простої та емоційно нейтральної лексики підсилює увагу та зацікавленність читача.

Дуже часто неологізми можна зустріти в заголовках статей періодичних видань. Заголовки мають особливий вплив на читача, коли після ознайомлення з текстом відбувається порівняння викладеної інформації з назвою статті. Через це можна вважати, що заголовки налаштовують читача на певний сенс, розуміння якого найчастіше можливе лише після ознайомлення зі змістом тексту, а цілісне розкриття відбувається завдяки зв'язку тексту з заголовком.

Оскільки газетні заголовки в цілому виконують номінативно-інформативну, графічну, рекламну та в першу чергу функцію переконання та агітаційну функцію, основною особливістю виразних засобів в газеті є їх соціально-оцінні якості та можливості цілеспрямованого впливу на аудиторію. Таким чином неологізми є найбільш відповідним інструментом впливу на соціум через їх експресивно-емоційні забарвлення. Часто журналісти власноручно винаходять нові слова за допомогою вже існуючих форм. Такі неологізми можна вважати okazіональними. Неологізми можуть утворюватися в результаті природнього прагнення особи до новизни, коли утворюються так звані мовні надлишки [16], наприклад *Superduperities* — новоутворення *super-duper* — дуже гарний, вищого гатунку.

Газетна мова схильна до впровадження "модних слів". До таких слів відносяться експресивно-емоційні слова та вирази, стереотипні, стандартні мовні звороти — мовні штампи, вирази, словосполучення, кліше є популярними в певний період часу як в мові, так і в пресі.

1.2 Стильові особливості сучасної періодики

Поява та використання неологізмів у публіцистиці безпосередньо пов'язані з стилістикою, оскільки неологізми, як і інші мовні засоби, привносять в публіцистичні тексти певні стилістичні особливості і колорит.

Публіцистичний стиль — це функціональний стиль, що обслуговує широку область суспільних відносин — політичних, економічних, культурних, спортивних та інших. Використовується у літературі та засобах масової інформації — газетах, журналах, на радіо, телебаченні, в документальному кіно.

Стилістична концепція будь-якого видання формується за трьома групами ознак — жанрові, структурні та експресивні. [22]

Головною метою публіцистичного тексту є вплив на реципієнта, його розум та почуття. Так виділяють наступні функції, що тісно пов'язані між собою:

-інформативна

-впливова

Інформативна функція в публіцистичному стилі полягає у передачі адресату лише певної інформації. При цьому дані відомості та факти використовуються лише у тому випадку, коли вони викликають суспільний інтерес.

За активне втручання в суспільне життя і формування громадської думки відповідає впливова функція. Автору потрібно переконати адресата в правдивості викладеної інформації, впливати на нього, виклавши свою точку зору. Позиція автора у такому випадку є прямою та відкритою.

Тут варто сказати про так званий соціолінгвістичний підхід, якому присвячена книга І.П. Лисакової "Язык газеты и типология прессы". Ідея соціолінгвістики полягає в тому, що особливості преси різних тематичних напрямків варто роздивлятися враховуючи певну політичну задачу видавництва в історично сформованих умовах, в тому числі соціальних, економічних, а також розраховану на інтереси реципієнта. Звідти виникла і назва аналізу — соціолінгвістичний, так як вплив соціальних факторів на мовну поведінку та роль мови у розвитку суспільства є предметом окремої дисципліни — соціолінгвістики [14].

Соціолінгвістика в періодиці дуже тісно пов'язана зі стилістикою. Можна сказати, що саме вона визначає стиль викладання і передачі інформації. Оскільки соціолінгвістика визначає, який ефект повинен справляти текст на реципієнта, то інші дисципліни підпорядковуються.

Будь яка робота з масовим реципієнтом базується на шести головних принципах, які складають аббревіатуру "AKTION" (дія):

A — Analyse (аналіз)

K — Kontakt (контакт)

T — Text (текст)

I — Implementierung (реалізація)

O — Operative Umsetzung (оперативне впровадження)

N — Nacharbeit (добробка)[17]

Для досягнення "дії" повинні дотримуватися актуальність, своєчасність подачі матеріалу, інформація повинна бути дієвою, тобто швидко передаватися від однієї особи до іншої. Форма мови тут не важлива — вона може бути як усна, так і письмова. [17]

Основними стильовими рисами публіцистики є:

Зрозумілість тексту для масового реципієнта, яка досягається за допомогою переважання загальноживаної лексики і відмові від вузькоспеціалізованої термінології.

Актуальність тексту: публіцистичний текст прив'язаний до певної ситуації, актуальної на певний момент часу.

Об'єктивність викладання інформації, яка з'являється завдяки включенню в текст реальних імен, цитат, чисел, назв, посилань на документи та інші джерела.

Прагнення автора висловити власне відношення до предмету мовлення, прагнення представити свою точку зору та переконати аудиторію в її правильності. Цього можна досягнути за допомогою використання оцінної лексики, за рахунок ведення мовлення від першої особи однини (тобто з використанням займенника *ich*).

Агітаційність, спрямованість тексту на вплив, яка може проявлятися у використанні спеціальних фраз для звертання до публіки, дієслів у наказовому способі.

Емоційність викладення, яка досягається за допомогою різноманітних засобів та прийомів (розмовна лексика, фразеологія, неологізми тощо).

Консервативність, стандартизованість, яка проявляється у використанні газетно-публіцистичних штамів і кліше.

Незначна граматична ускладненість тексту, доступність для швидкого сприйняття, яка виражається в незначній довжині речень, переважно невеликій кількості ускладнених граматичних форм та структур. Крім того, друковані тексти досить часто супроводжуються ілюстраціями, оформлюються з використанням різних прийомів (текст у рамках, шрифти тощо), що акцентує увагу читача та робить сприйняття тексту легшим.

Лаконічність, що пов'язана з вимогами оформлення. Проявляється у тому, що тексти часто досить невеликі за обсягом, в них також часто використовують скорочені позначення та аббревіатури.

Використання різних видів мови: монолог, діалог, пряма мова. [25]

Публіцистичний стиль є складним та розгалуженим, він характеризується багаточисленними перехідними впливами. У зв'язку з цим виокремлюють три його підстиля: політико-ідеологічний, політико-агітаційний та власне публіцистичний. Кожний підстиль має декілька різновидів.

Політико-ідеологічний підстиль представлений партійними документами і характеризується найбільшою офіційністю та слабкою експресією тексту. Даний підстиль досить близький до офіційно-ділового стилю.

До політико-агітаційного підстилю належать прокламації, листівки, накази. В ньому найбільш значною є функція впливу. Політико-агітаційні тексти переважно орієнтовані на доросле політично активне населення.

Публіцистичний (газетно-публіцистичний) підстиль найпоширеніший. Він інтенсивно розвивається, передаючи соціальне та культурне становище суспільства, а також значно поширює мовний діапазон.

1.3 Лексичні особливості німецькомовної періодики

Можна сказати, що основною рисою газетної мови є прагнення до стандартизованості, але одночасно й до експресивності. Для цього використовуються різні фігури мовлення — усі використовувані лінгвістичні засоби, які потрібні для надання тексту виразності, для відчуження від нейтрального способу викладання.

Публіцистичний текст орієнтований на масового рецепієнта, тому його зміст повинен бути простим для сприйняття. У зв'язку з цим більшість слів у тексті відносять до розряду загальноновживаних. В залежності від теми тексту (економіка, політика, спорт тощо) широко використовується лексика відповідних тематичних груп, наприклад, в текстах пов'язаних з політикою та правом часто можна зустріти лексеми *der Staat, der Präsident, die Rechte, das Gesetz* тощо, в текстах економічного спрямування будуть слова *die Bank, das Bruttoinlandsprodukt, das Einkommen, die Währung*. Також великий відсоток лексики складає термінологія або так звана номенклатурна лексика, однак в публіцистичних текстах прийнято вживати, в основному, ті терміни, які широко поширені в суспільній мові та відомі пересічним громадянам (*die Preisinflation, die Amtsenthebung, die Privatisierung*). Якщо автор використовує спеціальну незагальноновживану лексику, то зазвичай у статті міститься пояснення цього терміна.[16]

Актуальність публіцистичного тексту тягне за собою таку його мовну особливість, як активне використання **запозиченої лексики**. Основними причинами запозичення, як вважають лінгвісти, є наступні фактори:

- історично обумовлений контакт народів
- новаторство однієї з націй у певній галузі діяльності
- авторитетність мови-джерела
- необхідність номінації нових предметів та явищ

Це екстралінгвальні причини. До інтролінгвальних відносять:

- відсутність в рідній мові еквівалентного слова для нового предмета чи явища

- тяжіння до вживання одного слова замість описових зворотів (ділова зустріч — *meeting*, коротка прес-конференція — *Briefing*)[15].

Заради об'єктивності викладу автори використовують в тексті власні назви: назви країн, підприємств, організацій, товарів, імена людей. При цьому часто використовуються скорочені варіанти назв: *die Kripo* — *Kriminalpolizei*, *die ALU* — *Arbeitslosenunterstützung*. [15]

Типовим для публіцистичного тексту є прагнення автора виразити свою позицію, своє відношення до предмета мовлення, що призводить до використання емоційно-оцінних слів та виразів, деякі з яких відносяться до зниженої розмовної лексики: *der Zoff* — *конфлікт*, *der Zwirn* — *гроші*, *der Yankee* — *янки*.

Оригінальність, яскравість та виразність викладання досягається завдяки використанню автором художніх засобів та прийомів, наприклад, таких як:

- **Порівняння:** зіставлення зображуваного предмета або явища з іншим предметом за спільними їм обом рисами: «So laut, wie 100 Katzen»

- **Метафора:** за класифікацією Дж. Лакофа вона поділяється на:

Структурні метафори — використання одних понять для опису інших

"Viele in Europa erinnern sich noch gut daran, dass Deutschland vor gerade zehn Jahren als der kranke Mann Europas bezeichnet wurde" — "Багато хто в Європі ще добре пам'ятає, що Німеччину десять років тому називали хворим чоловіком Європи"

Німеччина представлена метафорою "der kranke Mann Europas". Наголос ставлять на прикметник "krank" — хворий, а також на іменник "Mann" — чоловік, голова родини.

Орієнтаційні метафори — метафори, які пов'язані з орієнтацією у просторі, наприклад:

"Deutschland kann zum Beispiel bei anderen Ländern noch lernen, wie Frauen und Männer Familie und Beruf besser unter einen Hut bringen. Da hängen wir eher hinterher" — "Німеччині можна, наприклад, повчитися в інших країн,

як жінкам і чоловікам краще поєднувати родину та працю. У цьому питанні ми поки відстаємо".

Тут нам представлений концепт "попереду добре, позаду погано". Використавши цю метафору А.Меркель хотіла охарактеризувати Німеччину у питанні гармонізації родини та професійного життя, тим самим маючи на увазі, що Німеччині терба над цим попрацювати.

Онтологічні метафори — метафори, що привласнюють об'єктність:

"...Wenn der Euro überlebt"— якщо євро виживе.

За допомогою дієслова *überleben* (виживати, доживати) властивості живої істоти перенесені на неживий предмет (євро). [22]

- *Епітети* — художнє означення, що підкреслює характерну рису, визначальну якість явища, предмета, поняття, дії [22]

braune Kastanien – «бурі каштани»

- *Лексичний повтор*: виокремлюють наступні види:

лексична анафора — повторення початкової частини речення

епіфора — повторення слів або конструкцій в кінці речень, що йдуть одне за одним "Wunderbar! Fantastisch! Fabelhaft! Einzigartig!". Так лексичне повторення грає тут експресивну роль.

- *Емоційно-модальні або вставні слова*: *sehr schade! weißt du? na, siehst du! Überhaupt, völlig* тощо;

- *Антитези* можуть виражатися подвійними сполучниками: *nicht nur ... sondern auch..., Zwar... aber..., Entweder ... oder.*

Прагнення автору до оригінальності може привести до виникнення неологізмів:

aufbauen— перекладається як "будувати", нове значення — просувати по службі; *ausflippen*— перекладається як "розпуститися", нове значення — перетворюватися на асоціальну персону. [30]

Публіцистичні тексти характеризуються певною консервативністю мови, тенденцією до стандартизованості. Передусім це проявляється у використанні так званих газетно-публіцистичних кліше — стійких

словосполучень, що функціонують головним чином в мові ЗМІ. Вони бувають досить різноманітні як за функцією у тексті, так і за стилістичним забарвленням.

Можна виділити групу кліше, які мають нейтральне або нейтрально-офіційне забарвлення та особливо часто вживаються в малих жанрах (замітка, зведення новин) — переважно для досягнення необхідної лаконічності і ясності: *weite Kriese Öffentlichkeit* — широкі кола громадськості, *Gewaltbehörde* — силові структури. До цих кліше близькі клише-канцеляризми, а також сталі вирази, що функціонують в рамках публіцистичного стилю (*den Besuch abstatten* — *нанестивізит*, *ein Empfang zu Ehren* — *прийомна честь*, *eine brennende Frage* — *животрепетне питання*).

Історизми являють собою нейтральні слова, що позначають в різний час та по екстралінгвістичній причині реалії, що зникли (*der Kreuzzug* — хрестовий похід);

Архаїзми являють собою лексеми, що називають існуючі реалії, що були витіснені з тих чи інших причин з активного вживання:

die Minne = die Liebe

der Lenz = der Frühling

Постійне розширення міжнародних зв'язків свідчить про появу в мові не лише запозичень, а й екзотизмів. **Екзотизми** — позначення понять, що властиві іншим країнам та народам. З японської мови *das Karate*, з російської *die Trojka*.

Через це ж саме явище за останні 20-30 років виникло таке явище, як *Denglisch*.

В текстах різних журналів можна також зіткнутися з явищем під назвою "**інтертекстуальність**". Це прямі або опосередковані цитати, які відомі носію мови відштовхуючись від його культурного досвіду. Іноді сенс інтертекстуальності може вловити і не носій мови. Наприклад: *Politik ist ein schmutziges Geschäft und verdirbt den Charakter* — в українській мові звучало б як "Політика — брудна справа". Таким чином стає зрозумілим, що це можуть

бути фрази з кіно, висловлювання відомих особистостей, загальновідомі слогани. [22]

1.4 Способи та проблеми перекладу неологізмів німецької періодики

Головною проблемою неологізмів з точки зору перекладу є те, що неологізми — це терміни, слова або фрази, що лише знаходяться в процесі входження в загальноживану мову, вони зазвичай не є частиною стандартної мови, через це переклад може бути ускладненим [24]. Це одне з питань, яке досліджує неологія та перекладознавство. Переклад неологізмів є проблематичним через їх відсутність у словниках. А у словниках вони не з'являються доки не закріпляться в мові. Можна сформулювати проблему перекладу неологізмів у такий цикл: *в певному мовному середовищі з'являється нове явище — для його позначення з'являється неологізм — виникає потреба у перекладі цього неологізму іншими мовами — в іншій мові відсутні мовні засоби його позначення — неологізм перекладають різними способами доки один з них не асимілюється в мові, на яку його перекладали.*

Для правильного перекладу неологізмів у перекладача обов'язково має бути розуміння контексту та розуміння реалій того мовного середовища, з мови якого перекладається неологізм. Проте найголовнішим є розуміння значення неологізму. Крім точності змісту перекладу, при роботі з текстами періодичних видань, важливим є передача емоційного забарвлення неологізму та тексту в цілому. В.Н. Комісаров стверджував, що для досягнення якісного перекладу особливо важливим є розуміння того, як співвідносяться мовні особливості одного й того ж стилю в різних мовах [10]. Нерідко постає проблема передати експресивність вихідного тексту, оскільки для неологізмів не завжди можна знайти абсолютний еквівалент. Під час перекладу

періодичних текстів перекладач повинен чітко дотримуватися рівня експресивності, який задає вихідний текст.

При перекладі неологізмів, у випадку відсутності еквіваленту в українській мові, можна звернутися до чотирьох основних перекладацьких прийомів: транскрипція, транслітерація, калькування та описовий переклад. Кожний з них варто роздивитися окремо.

Транскрипція — запис усного мовлення за допомогою спеціальної системи знаків [13с.496]. Тобто при транскрибуванні відбувається запис вимови текстовими засобами мови. *Brexit* — *Брекзіт*, *Viber* — *Вайбер*

Транслітерація (відлат. Trans- ‘через’, ‘за’ ilitera — ‘буква’) — являє собою передачу слів або цілого тексту, записаного буквами одного алфавіту, буквами іншої графічної системи. Транслітеруванню піддаються географічні назви, власні імена, терміни, що набули міжнародного визнання. При їх перенесенні з мови в мову бажано дотримуватися точності або в збереженні буквеного образу топоніма чи власного імені, або у відтворенні звучання. Зумовлене це тим, що жоден з існуючих алфавітів не забезпечує повної відповідності між написанням і вимовою [7с.265]. Приклад: *blog* — *блог*, *gadget* — *гаджет*. Різниця між транскрипцією та транслітерацією у тому, що при транслітеруванні увага зосереджена не на тому, як іншомовні слова вимовляються, а на тому, як вони пишуться. Транслітерація більш за все характерна для перекладу власних назв, назв підприємств, географічних назв тощо, проте існують виключення.

Транскрипцію та транслітерацію доцільно вживати у випадках, коли необхідно зберегти лексичну стислість та одночасно з тим підкреслити та передати специфіку названого поняття чи об'єкта, якого нема в мові перекладу. Варто відмітити, що неологізми, які перекладають транслітерацією та транскрипцією найкраще передають експресивність вихідного тексту. До недоліків цих перекладацьких прийомів можна віднести те, що вони не завжди здатні повністю розкрити зміст того чи іншого неологізму для масового реципієнта. В роботі з періодичними виданнями для ефективності тексту

завжди необхідно брати до уваги момент легкого сприйняття перекладу читачем.

Наступний спосіб перекладу — калькування. До нього варто звернутися у випадку, коли неологізм можна віднести до безеквівалентної лексики і потрібно знайти оптимальний переклад.

Згідно з Л.С. Бархударовим, прийом калькування полягає у передачі безеквівалентної лексики вихідної мови за допомогою заміни її складових частин — морфем або слів (у випадках стійких словосполучень) їх прямими лексичними відповідниками у мові перекладу[2 с. 99]. Наприклад: *самоосвіта* — *Selbstbildung* (*selbst* — *сам*, *Bildung* — *освіта*); *службове авто* — *Dienstwagen* (*Dienst* — *служба*, *Wagen* — *автомобіль*); *хмарочос* — *Wolkenkratzer* (*Wolke* — *хмара*, *kratzen* — *чесати*).

Кочерган М.П. крім стандартного калькування, виділяє ще напівкальки. Це явище, коли одна частина слова запозичена, а інша калькується. Наприклад: телебачення (англ. television із гр. tele "далеко" і англ. vision "бачення"), інтербачення (англ. intervision із лат. Inter "між" і англ. Vision "бачення"), антитіло (фр. anticorps із гр. Anti "проти" і фр. Corps "тіло"), жовтофіоль (нім. Gelbvirole із нім. gelb "жовтий" і лат. viola "фіалка") [11].

Проте, в цьому перекладацькому прийомі існують також недоліки. Калькування не завжди надає змогу донести до читача значення перекладеного слова або словосполучення. Л.С. Бархударов стверджує, що причина виникнення такої проблеми знаходиться в тому, що "складені слова та стійкі словосполучення, при перекладі яких зазвичай використовують калькування, нерідко мають значення, яке не дорівнює сумі значень їх компонентів, а оскільки при калькуванні використовуються еквіваленти саме компонентів, то значення всього лексичного утворення може залишитись розкритим не до кінця." [2 с. 99].

В цілому, калькування є дійсно ефективним перекладацьким прийомом для перекладу неологізмів. Частіше за все його використовують по відношенню до складених слів та словосполучень, які складаються з двох чи

більше компонентів. Цей прийом зазвичай чітко передає емоційну складову слова і використовуючи цей метод можна зберегти експресивність вихідного тексту.

Інший метод — описовий переклад — є найбільш часто використовуваним прийомом перекладу безеквівалентної лексики. Перевагою описового перекладу є здатність перекласти будь-які безеквівалентні лексичні одиниці за допомогою розгорнутого опису. Можна сказати, що не існує такого слова, яке не можна було б перекласти за допомогою описового способу. Безеквівалентна лексика, зокрема неологізми, в більшості випадків є новими та незнайомими для носіїв іншої мови і іноді потребують тлумачення. Використання описового перекладу повністю розкриває суть певного явища і передає національну своєрідність. Тому при перекладі неологізмів в текстах періодики звернення до описового перекладу може бути ефективним інструментом, оскільки так адаптація неологізму буде зрозумілою для широкої аудиторії.

Проте його недоліком є громіздкість, яка може ускладнити текст. А при спробі скорочення тлумачення для запобігання громіздкості можливі деякі втрати, які можуть знизити точність перекладу. Також у деяких випадках можливе неточне пояснення змісту неологізма.

За Л.П. Білозерською до описового перекладу висувають такі вимоги: 1) переклад повинен точно відбивати основний зміст позначеного терміном поняття; 2) опис не повинен бути надто докладним; 3) синтаксична структура словосполучення не повинна бути надто докладною[3, с. 48]. Перед перекладом неологізму за допомогою описового перекладу варто переконатись, що в мові перекладу відсутній відповідник до нього, наприклад: *BestAger* — людина в своїх кращих роках; *Fallmanager* — менеджер з індивідуального працевлаштування.

Головною вимогою до періодичних текстів є зрозумілість, проте в сучасних реаліях можна сказати, що стислість тексту зазвичай відіграє немалу роль, оскільки інформації, яку особа отримує за день стає більше і мова

адаптується і прагне до вищої функціональності. Описовий переклад можна назвати "неекономним" в цьому розумінні. Тому при описовому перекладі неологізмів періодичних текстів для запобігання громіздкості та разом з тим передачі повного сенсу неологізму доцільно скомбінувати цей прийом з калькуванням або транскрипцією та надати уточнення у виносці.

Крім вже названих основних прийомів, при перекладі неологізмів можна звернутися до такого способу як наближений переклад. Суть наближеного перекладу полягає в тому, що замість іноземної реалії використовується реалія мови перекладу, яка за визначенням має власну національну специфіку, але в той самий час має спільні риси з реаліями вихідної мови [12, с.170]. Латишев Л.К. відзначає таку перевагу наближеного перекладу як його зрозумілість для реципієнта, якому в якості перекладацького еквіваленту пропонується "рідне" поняття. Проте варто пам'ятати, що в самій основі цього методу вже закладена певна неточність [12, с.170].

При перекладі періодики такий спосіб може допомогти читачеві легше сприйняти неологізм, проте в свою чергу дещо віддаляє читача від реалій вихідної мови. Тому наближений переклад краще застосовувати у випадку, коли стоїть мета "переадаптувати" текст на український лад і не занурювати читача у іноземні реалії.

В сучасному перекладі також застосовується метод прямого включення та знаходження функціонального аналогу. Метод функціонального аналогу полягає в тому, що явище передається на основі різних, але в той самий час взаємопов'язаних ознак. При використанні цього методу використовуються такі перекладацькі трансформації як генералізація, конкретизація та метонімія [4]. Приклад: *die Powerfrau* — Диво-жінка.

При прямому включенні використовується оригінальне написання іноземного слова в українському тексті. Це оптимальний у своїй простоті метод перекладу. Проте такий метод підходить не часто. Наприклад: *безкоштовний Wi-Fi; online доступ; Bluetooth-гарнітура*.

Під час перекладу періодичних текстів, а саме перекладу неологізмів українською мовою, перекладач неминує зіткнеться з проблемою відсутності німецько-українського словника неологізмів. Можна сказати, що це певним чином уповільнює процес культурного та інформаційного обміну, а також оновлення словникового складу української мови. Новизна слів та значень викликає потребу в інформації про них, яку краще за все могло би задовільни спеціально розроблене з цією метою видання.

Словники нової лексики також корисні не лише в якості актуальних довідкових видань, які здатні випереджати тлумачні словники, а й в якості історично-етимологічних відомостей про слова та значення певного періоду мовного розвитку [26]. В нових словах та значеннях відображається прогрес життєвої діяльності людства, тому фіксація таких лексичних одиниць з часом може бути корисною не лише для лінгвістів, а й для науковців інших галузей.

Ще одною проблемою, яка викликана відсутністю словника неологізмів є недостача перекладацьких праць, на які можна було б спиратися при дослідженні оптимальних способів перекладу. Для створення словників існує величезна кількість інформації та матеріалів, а саме — масмедійні тексти.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Поява та використання неологізмів у публіцистиці безпосередньо пов'язані з стилістикою, оскільки неологізми, як і інші мовні засоби, надають публіцистичним текстам певні стилістичні особливості і колорит.

Можна сказати, що основною рисою газетної мови є прагнення до стандартизованості, але одночасно й до експресивності. Для цього використовуються різні фігури мовлення — усі використовувані лінгвістичні засоби, які потрібні для надання тексту виразності, для відчуження від нейтрального способу викладання.

Публіцистичний текст орієнтований на масового реципієнта, тому його зміст повинен бути простим для сприйняття. У зв'язку з цим більшість слів у тексті відносять до розряду загальноновживаних.

В XX столітті розвиток науки, техніки, культури та засобів масової інформації сприяють розширенню старих та виникнення нових сфер номінацій. Процес оновлення лексики відбувається постійно, проте в деякі періоди часу він найбільш інтенсивний. Другу половину двадцятого сторіччя можна назвати періодом "неологічного буму" в мові. Використання неологізмів допомагає наповнити текст експресією та виразнішими відтінками мови.

Головною проблемою неологізмів з точки зору перекладу є те, що неологізми — це терміни, слова або фрази, що лише знаходяться в процесі входження в загальноновживану мову, вони зазвичай не є кодифікованими, через це переклад може бути ускладненим. Для правильного перекладу неологізмів у перекладача обов'язково має бути розуміння контексту та розуміння реалій того мовного середовища, з мови якого перекладається неологізм. Проте найголовнішим є розуміння значення неологізму. Крім точності змісту перекладу, при роботі з текстами періодичних видань важливою є передача емоційного забарвлення неологізму та тексту в цілому.

При перекладі неологізмів, у випадку відсутності еквіваленту в українській мові, можна звернутися до чотирьох основних перекладацьких прийомів: транскрипція, транслітерація, калькування та описовий переклад. Крім цих основних прийомів, при перекладі неологізмів можна використати такі способи як наближений переклад, пряме включення та функціональний аналог. У кожного з цих методів є як переваги, так і недоліки.

Під час перекладу періодичних текстів українською мовою, а саме перекладу неологізмів, що зустрічаються в них, перекладач неминуче зіткнеться з проблемою відсутності німецько-українського перекладного словника неологізмів. Можна сказати, що це певним чином уповільнює процес культурного та інформаційного обміну, а також оновлення словникового складу української мови. Крім того ще однією проблемою, яка викликана відсутністю перекладного словника неологізмів є недостача перекладацьких праць, на які можна було б спиратися при дослідженні оптимальних способів перекладу.

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА НЕОЛОГІЗМІВ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

2.1 Способи утворення неологізмів

Неологізми (включаючи авторські неологізми) створюються за існуючими в мові продуктивними моделями; для їх утворення використовуються всі шляхи розвитку словникового складу німецької мови.

Німецький лінгвіст І. Барц виділяє 3 способи утворення неологізмів в німецькій мові:

Neuwort — нове слово,

Neuprägung — новоутворення (або словотвірна деривація),

Neubedeutung — розвиток нового значення (або семантична деривація) [27].

Проте в сучасних умовах варто звернути увагу на групу "Neuwort". На нашу думку, доцільніше замінити трактування "Neuwort" на "запозичення". Таким чином ми можемо виділити три головних способи утворення неологізмів:

1. семантична деривація (Neubedeutung) — розвиток у відомого слова нового значення;

2. словотвірна деривація (Neuprägung) — утворення нових слів з вже існуючих у мові морфем;

3. запозичення слів з інших мов (Lehnwort).

Кожний неологізм проходить певні етапи становлення в суспільстві. Заботкіна В.І. виділяє наступні основні стадії:

1. Соціалізація — становлення в суспільстві: слово сприймається посередниками (репортери, вчителі, користувачі інтернету), потім воно фіксується в друкованому вигляді і сприймається широкими масами людей.

2.Лексикалізація — засвоєння мовою: на цій стадії відбувається становлення нового слова в лексиці людей, а також набуття навичок адекватного використання нового слова[9].

Процес лексикалізації, як правило, супроводжується активним вживанням неологізмів в публіцистичному дискурсі: в газетах та журналах [9].

Якщо розглянути неологізми-новоутворення — слова з чіткою словотвірною структурою, що складаються з вже існуючих у мові компонентів, то можна переконатися, що більшість з них це складні слова, що складаються з двох компонентів: *das Humankapital, der Regie-Altmeister, der Telearbeiter, Biomediziner/in, Bioethiker/in, Biochemiker/in, Cyber-Gnostiker/in, Cybermediziner/in, Cyberberater/in*. В цій групі також існують багатоконпонентні складні слова: *die Belegschaftsaltslasten, die Luftverschmutzungsrechte, das Steuerbegünstigungsabbaugesetz*.

Підгрупа іменників неологізмів-новоутворень, що створені за допомогою словотвірних афіксів не така велика: *der Dampfer, die Globalisierung*. Проте неологізми-дієслова, що утворені від іменників, складають більшу групу: *simsen, tindern, liken, googeln, posten, twerken, spoilern*. Всі ці слова утворені від запозичених іменників-неологізмів, проте в результаті словотвірної деривації з них утворюються дієслова.

Наступною групою неологізмів є неологізми-словосполучення, що утворені на основі стереотипізації цитат, перетворення мовного відрізка в термін: *autonome Waffensysteme, virtuelle Realität, Gefällt mir, die Clubszene*.

Також до групи неологізмів, утворених словотвірною деривацією належать неологізми, що утворилися за допомогою об'єднання двох мовних одиниць, наприклад: *Teuro (teuer + Euro), Ostalgie (Ost + Nostalgie), GroKo(große Koalition)*.

Також можна виділити підгрупу неологізмів, що утворилися завдяки префіксам *mini-, mikro-, meta-, mega-, super-*. Префікси *mega-* і *super-* підсилюють експресивну складову слова та вживаються в значенні "понад-", "супер-". Їх називають інтенсифікуючими префіксами. Префікс *meta-*

вживається в значенні "між-". Для оформлення зменшувальних відносин використовують префікс *mini-*, який був запозичений в англійську мову з німецької, та *mikro-*. Такі нові поняття представляють найчастіше галузі науки, інформаційних технологій та техніки: *das Mikroplastik, das Superhandy*.

Найменшу у кількісному відношенні групу неологізмів складають семантичні новоутворення. Це неологізми, утворені в результаті семантичної деривації, тобто на них вплинули семантичні іновації, які не змінили морфологічну структуру слова: *dampfen* — по відношенню до куріння електронних сигарет, *surfen* — серфити (в інтернеті) тощо.

Найбільшу групу неологізмів складають неологізми-запозичення, наприклад: *Outsourcing, Brexit, Spoiler, Event, Fake News, Maidan, Streaming, Hater, Selfie, Flugscham, Duckface, Coworking*.

Процес активного поповнення групи неологізмів-запозичень зумовлений активним культурним обміном між країнами та процесами глобалізації. Запозичені слова асимілюються в мові і далі можуть брати участь в словотворчих процесах: *Tinder* — *tindern*, *Like* — *liken*, *Plogging* — *ploggen*, *Google* — *googeln*, *Post* — *posten*, *FaceTime* — *facetimen*, *Spoiler* — *spoilern* тощо.

Також вони можуть брати участь в утворенні декількоскладових композитів: *die Digitalwaffe, die Livesendung, die Corona-Krise, die Pushnachricht, dieBuchungsapp* тощо.

Словотворча активність дозволяє прискорити процес адаптації новоутворень та підкреслює тенденцію мови до розвитку, оскільки багатокomпонентні неологізми — це більш компактні номінативні одиниці в порівнянні зі словосполученнями.

2.2 Семантична специфіка неологізмів німецькомовної публіцистики

Семантична складова неологізмів — це основний аспект аналізу неологізмів, оскільки задача неологізмів — надавати новим семантичним утворенням назви. Неологізми — це найактуальніша та найіноваційніша частина словникового складу сучасної німецької мови.

Німецький публіцистичний дискурс представлений великою кількістю газет та журналів, що орієнтовані на соціальну, політичну та економічну сфери життя суспільства. Особливу увагу приділяють фактору адресата як активному інтерпретуючому елементу.

Згідно до В.І. Заботкіної, за призначенням неологізми поділяються на такі групи:

- позначення раніше не існуючих предметів та явищ
- власні назви для створених предметів
- більш короткі та виразні, більш уточнені позначення слів
- неологізми, спрямовані на досягнення художнього ефекту[9].

Опрацьовуючи німецький економічний журнал Die Bank (<http://www.die-bank.de>) можна зустріти велику кількість неологізмів, що пов'язані з професіями та економікою, наприклад:

Berater/in — консультант в сфері програмного забезпечення

IT-Berater/in — консультант в сфері інформаційних технологій

IT-Kundenbetreuerin — особа, відповідальна за сервісне обслуговування клієнтів

IT-Leiterin — керівник в сфері інформаційних технологій

IT-Konfigurationskoordinatorin — координатор процесу розвитку програмного забезпечення

IT-Ökonomin — економіст в сфері інформаційних технологій

IT-Projektkoordinator — проектний координатор в сфері

інформаційних технологій

IT-Qualitätssicherungskoodinatorin — координатор якості безпеки інформаційних систем

IT-Systemadministrator — системний адміністратор

IT-Systemanalytiker — системний аналітик.

Усі ці неологізми пов'язані з професіями, а частка IT- запозичена з англійської мови, надає слову значення, пов'язане з комп'ютерними технологіями. Їх можна віднести до групи неологізмів, утворених словотвірною деривацією, оскільки вони утворені за допомогою складання кількох компонентів.

При аналізі статей політичного дискурсу в таких виданнях як *Der Spiegel* (<https://www.spiegel.de>), *Bild* (<https://www.bild.de>), *Welt* (<https://www.welt.de>), *Süddeutsche Zeitung* (www.sueddeutsche.de) можна знайти велику кількість неологізмів, пов'язаних саме з політичними явищами:

die autonome Waffensysteme — сучасна автономна система озброєння;

der Maidan/Euromaidan — неологізм, що позначає події в Києві 2013-2014 років;

die Willkommenskultur — культура "гостинності", неологізм, що виник після подій з сирійськими біженцями;

die Globalisierung — глобалізація;

FakeNews — запозичене з англійської мови словосполучення, яке позначає хибні новини;

Brexit — вихід Великобританії з ЄС;

Eurozone — єврозона;

Groko — *große Koalition* — велика коаліція;

Arabellion — політичне пробудження в деяких арабських країнах, яке було ініційовано демонстраціями з метою повалення авторитарного режиму;

Teuro — поєднання слів *Teuer* і *Euro*, означає "дорогий";

merkeln — не робити нічого рішучого у важливих справах, не йти на ризики та не робити гучних промов.

В інших виданнях, культурного або технологічного спрямування, наприклад Inrto (<https://www.intro.de>), ART (<https://www.art-magazin.de>), ElektronikPraxis (<https://www.elektronikpraxis.vogel.de>), manager magazin (www.manager-magazin.de) тощо, можна знайти такі неологізми:

Gadget — запозичення з англійської;

Work-Life-Balance — баланс між роботою та власним життям;

Urban Gardening — запозичення, позначає заняття міським садоводством;

Klimaneutralität — "не мати вуглекислого сліду" — бути екологічним;

Hoodie — ще одне запозичення з англійської;

Netiquette — правила поведінки в інтернеті;

Usability — зручність користування;

Fanboy/Fangirl — фанат/фанатка;

Streaming — ведення прямої трансляції;

Bestseller — книга, яка продається краще за інші;

Highlight — ще один неологізм, взятий з англійської мови, що позначає "найважливіші моменти (наприклад в спортивному матчі або кіно);

Mansplaining — сексистська манера чоловіків зверхне пояснювати жінкам якісь речі;

Spoiler — інформація, яка розкриває сюжет ще до особистого знайомлення з фільмом, книгою, музичним альбомом тощо;

Digital Detox — добровільне утримання від гаджетів та інтернету на певний час для відпочинку.

Неологізми-запозичення є досить місткими термінами, тому вони активно розповсюджуються та асимілюються.

Неологізми відображають умонастрої, що панують у суспільстві. Вони є вираженням духу часу. Також вони відображають тенденції розвитку сучасної німецької мови. Можна дійти до висновку, що зараз серед тематичних сфер домінуючу позицію займають найменування, пов'язані з інформаційними технологіями, технікою та стилем життя.

2.3 Класифікація неологізмів німецькомовних періодичних видань

В розвинутих мовах кількість неологізмів, зафіксованих в газетах та журналах протягом одного року, складають десятки тисяч. Це зумовлено соціальною потребою іменування всього нового і потребою в його осмисленні, а також безперервним культурним обміном в сучасному світі. Важливо відрізняти неологізми та okazіоналізми або авторські неологізми. Okazіоналізми — це мовленеві одиниці, що утворюються за наявними в мові моделями, але не використовуються в загальноживаному словнику. Вони мають індивідуальний характер і вживаються лише в умовах певного контексту [8]. Часто okazіоналізми використовуються як засіб для мовленевої гри чи каламбура. При аналізі німецькомовної періодики, а також під час користування словником wortwarte.de зазвичай зустрічаються okazіоналізми. Тому, для точності при дослідженні неологізмів, okazіоналізми до аналізу не включені.

Для ідентифікації неологізмів в німецькій мові та їх оцінювання Є.В. Розен пропонує наступні критерії:

1. кількість фіксацій;
2. різноманітність джерел та жанрів джерел, в яких зафіксовано неологізм;
3. незалежність номінації;
4. наявність різноманітних словотвірних дериватів, потенційних вживань, які свідчать про засвоєння неологізму мовою [18].

Нами обрано класифікацію неологізмів від якої ми відштовхуємося — це розподіл неологізмів на три групи:

1. неологізми, утворені словотвірною деривацією
2. неологізми, утворені семантичною деривацією
3. неологізми-запозичення.

Це досить проста, та в той самий час точна і містка класифікація, тому варто взяти її за основу. Так, проаналізувавши німецькі періодичні видання

було виділено 110 неологізмів, які залучено до дослідження перекладацького аспекту неологізмів. З них до групи словотвірної деривації належить 41 лексична одиниця, до групи семантичної деривації — 10 лексичних одиниць, до неологізмів-запозичень — 59 лексичних одиниць.

В групі неологізмів, утворених словотвірною деривацією можна виділити наступні підгрупи:

Неологізми, що створені за допомогою словотвірних афіксів (12): *die Globalisierung, simsens, liken, spoilern, twerken, tindern, ploggen, facebooken, facetimen, merkeln, googeln, posten*.

Складені слова, що складаються з кількох компонентів, які співвідносяться (23): *3D-Drucker, CO₂-Fußabdruck, Humankapital, Energiewende, Corona-Fälle, Livesendung, Corona-Krise, die Digitalwaffe, Reiseboom, das Kryptohandy, Faktencheck, die Buchungssapp, die Powerfrau, Fremdschämen, Mikroplastik, MeToo-Bewegung, die Femen-Aktivistin, der Körperscanner, die Netzpartei, die MeToo-Debatte, die Pushnachricht, die Willkommenskultur, der Schaufensterbummel*.

Утворені за допомогою скорочення (5): *die Arabellion, GroKo, E-Raucher, E-Zigarette, das Schland*.

Словосполучення (1) — *autonomes Fahren*.

Неологізми, утворені семантичною деривацією можна розділити на три групи:

Однокомпонентні лексичні одиниці (5): *dampfen, surfen, teilen, wischen, das Herz*.

Двокомпонентні лексичні одиниці (1): *die Clubszene*

Словосполучення (4): *Gefällt mir, das Autonome Waffensysteme, die virtuelle Realität, Ehe für alle*.

Групу неологізмів-запозичень можна поділити за походженням, проте більшість досліджуваних неологізмів даної групи запозичені з англійської мови. Виключення складають *das Flugschame* — зі шведської та *der Maidan*.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Неологізми (включаючи авторські неологізми) створюються за існуючими в мові продуктивними моделями; для їх утворення використовуються всі шляхи розвитку словникового складу німецької мови.

Для ідентифікації неологізмів в німецькій мові та їх оцінювання Є.В. Розен пропонує наступні критерії:

1. кількість фіксацій;
2. різноманітність джерел та жанрів джерел, в яких зафіксовано неологізм;
3. незалежність номінації;
4. наявність різноманітних словотвірних дериватів, потенційних вживань, які свідчать про засвоєння неологізму мовою [18].

Важливо відрізнити неологізми та okazіоналізми або авторські неологізми. Okazіоналізми — це мовленеві одиниці, що утворюються за наявними в мові моделями, але не використовуються в загальновживаному словнику. Вони мають індивідуальний характер і вживаються лише в умовах певного контексту [8]. Часто okazіоналізми використовуються як засіб для мовленєвої гри чи каламбура.

Головною класифікацією для подальшого дослідження було обрано класифікацію по способу утворення:

1. семантична деривація (Neubedeutung) — розвиток у відомого слова нового значення;
2. словотвірна деривація (Neuprägung) — утворення нових слів з вже існуючих у мові морфем;
3. запозичення слів з інших мов (Lehnwort).

Кожний неологізм проходить певні етапи становлення в суспільстві. Заботкіна В.І. виділяє наступні основні стадії:

1.Соціалізація — становлення в суспільстві: слово сприймається посередниками (репортери, вчителі, користувачі інтернету), потім воно фіксується в друкованому вигляді і сприймається широкими масами людей.

2.Лексикалізація — засвоєння мовою: на цій стадії відбувається становлення нового слова в лексиці людей, а також придбання навичок адекватного використання нового слова[9].

Процес лексикалізації, як правило, супроводжується активним вживанням неологізмів в публіцистичному дискурсі: в газетах та журналах [9].

Щодо семантичної складової, то можна знайти співвідношення між рівнем розвитку тієї чи іншої сфери людської діяльності і кількістю неологізмів, яка з'являється в періодичних виданнях відповідної сфери. Зараз серед тематичних сфер домінуючу позицію займають найменування, пов'язані з інформаційними технологіями, технікою та стилем життя.

Проаналізувавши статті німецьких періодичних видань було виділено 110 неологізмів, які залучено до дослідження перекладацького аспекту неологізмів. З них до групи словотвірної деривації належить 41 лексична одиниця, до групи семантичної деривації — 10 лексичних одиниць, до неологізмів-запозичень — 59 лексичних одиниць.

В кожній групі було виділено підгрупи неологізмів. Так, в групі неологізмів, утворених словотвірною деривацією було виділено підгрупи неологізмів, що створені за допомогою словотвірних афіксів (12), складені слова, що складаються з двох компонентів, які співвідносяться (23), неологізми, утворені за допомогою скорочення (5) та словосполучення (1).

В групі неологізмів, утворених семантичною деривацією було виділено однокомпонентні лексичні одиниці (5), двокомпонентні лексичні одиниці (1) та словосполучення (4).

В виділеній групі неологізмів-запозичень всі запозичені лексичні одиниці, крім *das Flugschame*(зі шведської) та *der Maidan*(з української), запозичені з англійської мови.

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ НЕОЛОГІЗМІВ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ ПЕРІОДИКИ

3.1 Переклад неологізмів, утворених словотвірною деривацією

Неологізми, утворені в результаті словотвірної деривації — складають велику частину неологізмів, зафіксованих при аналізі німецькомовної періодики (41). При перекладі неологізмів, утворених словотвірною деривацією, використовувалися наступні способи перекладу (в дужках наведено кількість неологізмів, перекладених певним способом): описовий переклад (18), калькування (13), заміна функціональним аналогом (4), пряме включення (3), існуючим еквівалентом (3). Слід зауважити, що серед досліджуваних неологізмів було проаналізовано переважно ті, що були утворені після середини нульових років ХХІ сторіччя. Також більшість наведених неологізмів входить до словника неологізмів IDS[19]. Нажаль не було знайдено сучасних словників неологізмів, які фіксували б абсолютно всі неологізми, що з'являються в наш час.

Розуміючи під словотвірною деривацією процес створення нових слів, які утворилися з вже існуючих у мові компонентів, найчастіше зустрічаються слова, що утворені способом словокладання (23). При перекладі таких неологізмів переважно використовуються два способи перекладу — калькування та описовий переклад:

BILD hat die extravagantesten Weihnachtsgeschenke zusammengetragen und lädt Sie zum dekadenten Schaufensterbummel ein. [bild.de, 2019]

Schaufensterbummel перекладається англійською як *windowshopping*, українською можна відтворити лише описово — *відвідувати магазини лише щоб роздивитись товари*.

Bürgermeister Tschentscher pflegte sein Image als Kämpfer gegen den Wind der Bundes-SPD, stänkerte zuletzt noch gegen die GroKo-Genossen, die „keinen erkennbaren Plan für die Energiewende“ hätten. [bild.de, 2020]

Energiewende — Енергетичний перехід (калькування)

Mittlerweile gibt es mehr als 74 000 gemeldete Corona-Fälle in der Bundesrepublik. Jetzt stellt sich Gesundheitsminister Jens Spahn (39) in einer BILD-Livesendung IHREN Fragen. [bild.de, 2020]

Corona-Fälle можна передати калькуванням "випадки коронавірусу"; Livesendung — "прямевключення" (калькування).

Fit durch die Corona-Krise. [bild.de, 2020]

"Corona-Krise" калькуванням перекладається як "коронакриза".

Reiseboom in Deutschland hält an. [tagesschau.de, 2019]

Reiseboom можна передати описово як "великий попит на подорожі".

Проте калькування і описовий переклад — не єдині способи відтворення таких неологізмів:

Und wenn man sonst so gesund lebt wie die 22-jährige Powerfrau, sollte man kleinen Sünden auch mal nachgeben. [bild.de, 2020]

В цій статті "Powerfrau" назвали Кайлі Дженер, молоду зірку. Означає ділова, серйозна жінка, можна перекласти функціональним аналогом "диво-жінка".

Auf dem Petersplatz in Rom versuchte eine barbusige Femen-Aktivistin, das Christkind zu kidnappen [spiegel.de, 2017]

"Femen-Aktivistin" можна передати українською як "активістка Femen" за допомогою комбінування прямого включення (Femen — назва організації) та калькування.

Wir wissen nicht, was dahinter vorging, die Twitterer aber auch nicht, als sie darin eben jene Geste von Fremdschämen erblickten, die so gut wie alle Ansagen Trumps seit 2017 verdient hätten. [spiegel.de, 2020]

Fremdschämen — почуття сорому за іншу особу — можна передати функціональним аналогом "іспанський сором".

Велику частину німецькомовних неологізмів, утворених словотвірною деривацією, складають слова, що створилися за допомогою словотвірних афіксів (12). При перекладі таких неологізмів використовуються різні перекладацькі способи:

Und zweitens: Globalisierung, „muss weiter möglich sein, Deutschland ist auf funktionierende Exportmärkte angewiesen“. [bild.de, 2020]

Неологізм "*Globalisierung*" — в українській мові має еквівалент "глобалізація".

In allen 28 Ländern der EU sowie in Island, Liechtenstein und Norwegen können deutsche Kunden zu Inlandspreisen telefonieren, simsen und surfen. [spiegel.de, 2017]

Simsen — неологізм, який означає "обмінюватися СМС повідомленнями", можна передати функціональним аналогом "переписуватися".

Також можна виділити групу неологізмів, що утворені за допомогою скорочення (5)

E-Zigaretten sind laut einer aktuellen Studie vor allem für das Herz-Kreislauf-System gefährlich. [bild.de, 2019]

E-Zigaretten передається як "Електронна сигарета" за допомогою описового способу.

Bürgermeister Tschentscher pflegte sein Image als Kämpfer gegen den Wind der Bundes-SPD, stänkerte zuletzt noch gegen die GroKo-Genossen, die „keinen erkennbaren Plan für die Energiewende“ hätten. [bild.de, 2020]

GroKo перекладається як "велика коаліція" (описовий спосіб);

В вибірці наявний лише один неологізм словосполучення *autonomes Fahren*, який можна замінити функціональним аналогом *безпілотне авто*.

3.2 Переклад неологізмів, утворених семантичною деривацією

Неологізми, що були утворені семантичною деривацією складають дуже невелику кількість (10). У словнику неологізмів IDS[19] їх налічують 34 за період з кінця нульових років ХХІ сторіччя. Цей факт може бути обумовлений тим, що більшість неологізмів з'являються саме через запозичення або словотвірну деривацію. При перекладі неологізмів виділених під час аналізу німецької періодики, утворених семантичною деривацією, було використано наступні способи перекладу: еквівалент (5), калькування (4), функціональний аналог (1).

Такі показники можуть бути зумовлені фактом глобалізації. Так, наприклад, в дієслова *surfen* — *to surf* — *серфити* крім значення "заняття водним спортом на дошці", з'явилося значення "переглядати інтернет-сторінки".

In allen 28 Ländern der EU sowie in Island, Liechtenstein und Norwegen können deutsche Kunden zu Inlandspreisen telefonieren, simsens und surfen. [spiegel.de, 2017]

Запозичення "*surfen*" в українській мові має досить поширений еквівалент "*серфити*", яке використовується у відношенні до інтернету.

Це слово було запозичено з англійської мови та при появі в нього нового значення, це значення було набуто і в інших мовах. Тобто на неологізми, що утворені семантичною деривацією впливає в більшості випадків обставина, коли слово адаптується під нове значення, а не для нового значення утворюється слово.

Так, через зміни в суспільстві, зміни в інституті шлюбу та культурі, вираз "*Ehe für alle*" не відчувши словотвірних змін, відчув зміни семантичні. Тепер цей вираз передбачає заклик до рівності по відношенню до одностатевих шлюбів.

Kurz nach Inkrafttreten der Regelung für die "Ehe für alle" im Oktober 2017 gab es den Angaben zufolge zunächst einen Boom von Hochzeiten

gleichgeschlechtlicher Paare [tagesschau.de, 2019]

"*Ehe für alle*" стало гаслом маршів за право одностатевого шлюбу і передається за допомогою кальки — "*Шлюб для всіх*".

Великий вплив на мову мають також соціальні мережі, оскільки ними користується велика частина світу. І вони впливають на мову не лише культурним обміном та розповсюдженням неологізмів. Сам інтерфейс соціальних мереж, наприклад Facebook та Instagram, спричиняє появу неологізмів, утворених в результаті семантичної деривації.

Umarmung und pulsierendes Herz neu bei Facebook [bild.de, 2020]

"*Herz*", має еквівалент "*сердечко*", в наші часи набуло другого значення і позначає емодзі в соціальній мережах.

Klickt man ab jetzt bei einem Beitrag länger auf „Gefällt mir“, hat man schon ganz bald die zusätzliche Reaktion zur Auswahl. [bild.de, 2020]

"*Gefällt mir*" має український еквівалент "Подобається". Його можна віднести до неологізмів, оскільки в період розвитку соцмереж воно набуло іншого значення і позначає кнопку реакцій.

Особливістю цих виразів є те, що вони утворилися через адаптацію соцмереж до різних мов. Ці неологізми мають еквіваленти, оскільки вони створені одним шляхом, потім перекладені при адаптації сайту, а потім ці вирази закріпилися в мовах.

Також частиною будь-якого онлайн-видання стала кнопка "*teilen*", яка має український еквівалент "*поділитися*" та використовується для того, щоб відправити статтю за допомогою соцмереж.

Іншим прикладом семантичної деривації є слово *dampfen*, яке при розповсюдженні та популяризації електронних пристроїв для куріння з приблизно 2012 року, набуло нового значення як в німецькій, так і в українській мові. В обох мовах і "*dampfen*", і "*парити*" мають еквівалентні семантичні значення: "*парити*" в прямому сенсі, та "*парити*" — курити електронні сигарети.

Das Team ließ 20 Tabakraucher E-Zigaretten dampfen. [bild.de, 2019]

Dampfen в останні роки отримав нове значення — в українській мові зустрічається як еквівалент "*нарити*".

Іншими прикладами неологізмів, утворених семантичною деривацією є:

Ein Foto in Online-Netzwerken nicht per Mausklick oder per Wisch auf dem Smartphone teilen - sondern per Gedanken: ... [manager-magazin.de, 2019]

Wisch — перекладається функціональним аналогом "*man*".

Verantwortungsfrage: Autonome Waffensysteme auf dem Vormarsch. [dw.com, 2018]

У статті йдеться про так званих *Killerroboter*, а відтворити українською термін "*Autonome Waffensysteme*" можна калькуванням — "*автономна зброя*".

Das Berliner Computerspielmuseum hat eine Ausstellungsfläche zum Thema virtuelle Realität eröffnet. [berlin.de, 2016]

virtuelle Realität в українській мові передається калькуванням — *віртуальна реальність*.

"Berliner Clubszene soll nicht sterben" [sueddeutsche.de, 2019]

В сучасні часи термін "*Clubszene*" застосовується не в прямому значенні, а позначає вечірки та рейви як культурний шар в сучасній культурі. Калькуванням перекладається як "*клубна сцена*".

Дану групу неологізмів можна поділити на підгрупи однокомпонентних лексичних одиниць (5), двокомпонентних лексичних одиниць (1) та словосполучення (4). При перекладі однокомпонентних лексичних одиниць в 4 випадках був наявний еквівалент, а в одному було знайдено функціональний аналог. Двокомпонентна одиниця перекладена калькуванням, 3 словосполучення перекладені калькою та до одного підібрано еквівалент.

В цілому, можна сказати, що на утворення неологізмів шляхом семантичної деривації впливають явища культурного обміну, оскільки часто семантичні зміни в слові однієї мови також відбуваються і в іншій мові. Для правильної передачі змісту для реципієнта, а також перекладачу при перекладі допомагає контекст, в якому вживається неологізм.

3.3 Переклад неологізмів-запозичень

Неологізми-запозичення складають найбільшу групу (59). Їх велика кількість і зазвичай вони зустрічаються в кожній статті. Більшість таких неологізмів запозичені з англійської мови, а причина цьому те, що англійська мова вважається мовою міжнародною. Тому велика кількість передових статей та нових термінів пишуться саме англійською мовою. Більшість неологізмів цієї групи під час дослідження були перекладені способом транскрибування (21) і транслітерації (9). Також були застосовані наступні методи: калькування (14), описовий переклад (8), еквіваленти (6), функціональний аналог (1) та пряме включення (1).

Застосування транслітерації і транскрибування свідчить про те, що більшість досліджуваних запозичених неологізмів в певній мірі асимілювались і в українській мові.

Ich mache das, was man in Großstädten „digital detox“ nennt. Smartphone-Entzug [bild.de, 2020]

Поширена практика відпочинку від гаджетів, яка в українській мові перекладається калькуванням "Цифровий детокс".

Der Begriff Mansplaining verbreitet sich so schnell, als hätte die Welt nur auf ihn gewartet [zeit.de, 2016]

"Mansplaining" відтворюється в українській транслітерацією "менсплейнінг", хоча повністю не передає зміст слова як в оригіналі.

Informationen erreichen sie kaum, Autoritäten verbreiten Fake-News: Strenggläubige Juden trifft das Virus besonders hart. [zeit.de, 2020]

"Fake-News" — "фейк-ньюз" (транскрипція)

Mit Hilfe eines Algorithmus sollen die sogenannten «Clickbaits» ausgemacht und in den News Feeds eingedämmt werden. [bild.de, 2016]

"Clickbait" перекладається транскрипцією "клікбейт".

Kunden lobten die zuverlässige und schnelle Lieferung des Shops im Darknet,

der den unbescheidenen Namen »Chemical Revolution« trug. [[spiegel.de](https://www.spiegel.de), 2020]

"Darknet" транслітерується "даркнет".

Online-Shopping ist ein Paradies für Schnäppchenjäger. Für Fenty-Fangirls. [[bild.de](https://www.bild.de), 2019]

"Online-Shopping" транскрибується як "онлайн-шопінг".

CEO Tim Cook schmelzen die iPhone-Umsätze dahin. [[manager-magazin.de](https://www.manager-magazin.de), 2019]

"CEO"— зазвичай транслітерується як "CEO".

Це досить простий в плані застосування спосіб перекладу, проте недоліком такого способу є недостатня інформативність для пересічного читача. У випадку, якщо контекст не дає достатньо інформації, не всі зможуть зрозуміти зміст неологізму, а це порушує головну функцію періодичного тексту — зрозумілість.

Indien ist das Land des Outsourcing [[dw.com](https://www.dw.com), 2015]

"Outsourcing" українською передається за допомогою транскрипції — "аутсорсинг".

Так, наприклад, не всі знають значення неологізму *аутсорсинг* — *передача завдань стороннім виконавцям на умовах субпідряду*. Можна перекласти цей неологізм функціональним аналогом "субпідряд", але такий спосіб не передає експресивність вихідного тексту. Оптимальним варіантом при перекладі неологізмів такого типу в періодичних текстах є зноска або уточнення для надання зрозумілості тексту.

Ще одною особливістю неологізмів, які перекладаються транслітерацією є те, що дієслово, утворене від них українською мовою зазвичай не вдається перекласти за допомогою транслітерації або транскрибування, і в таких випадках варто звертатись до описового способу або калькування тощо:

Bislang ist Plogging in München ein Randsport, allerdings gibt es bereits eine Facebookgruppe, in der sich Menschen regelmäßig zum Ploggen verabreden, und auch AWM und Kommunalreferat wollen weitere Veranstaltungen organisieren

[[sueddeutsche.de](https://www.sueddeutsche.de), 2018]

"Plogging" (біг поєднаний зі збиранням сміття) перекладається за допомогою транслітерації "плогінг", проте дієслово "ploggen" перекладається описово "займатись плогінгом".

*Nach reichlich Kritik hat sich der Regisseur nun genauer erklärt. *Spoiler*:
Das wird keine Liebe mehr.* [[spiegel.de](https://www.spiegel.de), 2019]

Неологізм "Spoiler" транслітерується як "спойлер", проте дієслово "spoilern" відтворюється калькуванням "спойлерити".

Дієслова, утворені від неологізмів-запозичень є досить проблематичною для відтворення лексикою, оскільки їх повний зміст та експресію одночасно можна передати лише пожертвувавши лаконічністю.

Eigentlich sollte es bei Oprah Winfreys neuem Showformat um Wellness gehen - und ums Abnehmensich durch Massagen, Baden, Saunieren körperlich entspannen. [[spiegel.de](https://www.spiegel.de), 2020]

Англіцизм "Wellness" можна передати в українській мові еквівалентом "оздоровлення", проте дієслово "wellnessen" може бути перекладено як "оздоровлення", однак для повної передачі змісту варто застосувати описовий спосіб перекладу — "відпочити фізично за допомогою масажу, сауни та купання".

Sie können Ihrem Kind beispielsweise beim Googeln helfen, dann könnte Ihr Kind sich einlesen und Ihnen den Inhalt zurückerkklären. [[bild.de](https://www.bild.de), 2020]

Якщо дієслово "googeln" можна перекласти за допомогою калькування як "гуглити", то іменник "Googeln" можна відтворити описово — "пошук в гуглі".

Неологізми-запозичення, що відносяться до дискурсу соціальних мереж зазвичай досить не складні для перекладу, оскільки мають відповідники в українській мові. Проте способи їх перекладу можуть бути різними:

Weiter heißt es: „Und zu Insta: Es macht Spaß und ist ein lustiger Zeitvertreib. Mein Leben findet jedoch in der Realität statt. Follower und Likes alles vergänglich!“ [[bild.de](https://www.bild.de), 2020]

"Follower" має еквівалент "підписник". "Like" транслітерується як "лайк"
Ich reise, also poste ich - das gilt vor allem für Millennials. [manager-magazin.de, 2019]

"posten" перекладається за допомогою калькування як "постити".

Можна сказати, що для реалій, які не розповсюджені в українській періодиці, характерно, що вони перекладаються описовим способом:

Allen Appellen von Klimaschützern zum Trotz: Die Europäer fliegen so viel wie nie zuvor. Flugscham? Von wegen! [bild.de, 2019]

"Flugscham", неологізм-запозичення з шведської мови, можна передати лише описово — "сором за користування літаком через забруднення навколишнього середовища".

Neben dem unbereinigten Gender Pay Gap von 23,5 Prozent gibt es noch den sogenannten „bereinigten Gender Pay Gap“ ... [bild.de 2020]

"Gender Pay Gap" українською передається описово — "нерівність між зарплатою чоловіка та жінки на одній і тій самій посаді".

В свою чергу, деякі явища вже асимілювалися в українській мові і при калькуванні вони будуть сприйняті більшою частиною читачів:

Veganer, Frutarier, Pescetarier oder Paleo-Fans nehmen einiges auf sich, denn so manche Diät ist kompliziert, zeitraubend, teuer [spiegel.de, 2017]

Обидва неологізми перекладаються за допомогою калькування: "Frutarier" — "фрукторіанець"; "Pescetarier" — "пескетаріанець".

В сучасному світі інформація поширюється дуже швидко завдяки інтернету та активній взаємодії культур. Саме тому транскрибування і транслітерація — найбільш вживаний спосіб перекладу неологізмів-запозичень. Можна дійти до висновку що мови розвиваються разом одночасно, оскільки метод транслітерування та транскрибування свідчить про те, що той чи інший неологізм проник не лише в німецьку мову, а й в українську. Описовий переклад навпаки свідчить про так звані мовні лакуни — відсутність в мові слова для позначення певного предмета.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Для дослідження було виділено 110 неологізмів. Неологізми, утворені словотвірною деривацією — складають більшу частину неологізмів, зафіксованих при аналізі німецькомовної періодики (41). При перекладі неологізмів, утворених словотвірною деривацією, використовувалися наступні способи перекладу (в дужках наведено кількість неологізмів, перекладених певним способом): описовий переклад (18), калькування (13), заміна функціональним аналогом (4), пряме включення (3), знайдено еквівалент (3). Слід зауважити, що серед досліджуваних неологізмів були проаналізовані переважно ті, що були утворені після середини нульових років ХХІ сторіччя. Також більшість наведених неологізмів входить до словника неологізмів IDS[19]. На жаль, не було знайдено сучасних словників неологізмів, які фіксували б абсолютно всі неологізми, що з'являються в наш час.

Неологізми, що були утворені в результаті семантичної деривації складають дуже невелику кількість. У словнику неологізмів IDS[19] їх налічують 34 за період з кінця нульових років ХХІ сторіччя. Цей факт може бути обумовлений тим, що більшість неологізмів з'являються саме через запозичення або словотвірну деривацію. При перекладі неологізмів, виділених під час аналізу німецької періодики, утворених семантичною деривацією (10), було використано наступні способи перекладу: еквівалент (5), калькування (4), функціональний аналог (1).

В цілому, можна сказати, що на утворення неологізмів шляхом семантичної деривації впливають явища культурного обміну, оскільки часто семантичні зміни в слові однієї мови також відбуваються і в іншій мові. Для правильної передачі змісту для реципієнта, а також перекладачу при перекладі, допомагає контекст, в якому вживається неологізм.

Неологізми-запозичення складають найбільшу групу (59). Їх велика кількість і зазвичай вони зустрічаються в кожній статті. Більшість таких

неологізмів запозичені з англійської мови, а причиною цьому є той факт, що англійська мова вважається мовою міжнародною. Тому велика кількість передових статей та нових термінів з'являються саме в англomовному середовищі. Більшість неологізмів цієї групи під час дослідження були перекладені способом транскрибування (21) і транслітерації (9). Також були застосовані наступні методи: калькування (14), описовий переклад (8), еквіваленти (6), функціональний аналог (1) та пряме включення (1).

В сучасному світі інформація поширюється дуже швидко завдяки інтернету та активній взаємодії культур. Саме тому транскрибування і транслітерація — найбільш вживаний спосіб перекладу неологізмів-запозичень. Можна дійти до висновку, що мови розвиваються разом одночасно, оскільки метод транслітерування та транскрибування свідчить про те, що той чи інший неологізм проник не лише в німецьку мову, а й в українську. Описовий переклад навпаки, свідчить про так звані мовні лакуни — відсутність в мові слова для позначення певного предмета.

Транскрипція та транслітерація були застосовані лише при перекладі неологізмів-запозичень. Це ефективний спосіб перекладу, який добре передає специфіку поняття, проте до деяких таких перекладів потрібно додавати тлумачення при фактичному перекладі статей, оскільки такі неологізми можуть не сприйматись деякими читачами. Хоча, в свою чергу, контекст може допомогати розуміти такий переклад навіть без допоміжних уточнень.

Калькуванням найчастіше було перекладено складені слова з двох компонентів та слова, утворені за допомогою словотвірних афіксів. Перекладені калькуванням лексичні одиниці залишаються досить місткими та одночасно стислими.

Неологізми, перекладені описовим способом зазвичай або недостатньо місткі та не передають повного значення, або занадто громіздкі. Тому при перекладі періодичних видань варто спробувати інші способи перекладу перед тим, як переходити до описового перекладу.

Переклад з застосуванням прямого включення використовується зазвичай, коли в лексичній одиниці вихідної мови є компонент, при заміщені якого лексична одиниця втратить свої семантичні характеристики. Часто пряме включення використовується в парі з калькуванням другого компоненту лексичної одиниці.

ВИСНОВКИ

В даній роботі на матеріалі сучасної німецькомовної періодики було проаналізовано специфіку вживання неологізмів та особливості їх перекладу українською мовою. Така галузь мовознавства, як неологія потребує подальших досліджень та систематизації. Необхідною також є уніфікація класифікації неологізмів для оптимізації подальших досліджень.

В першому розділі було визначено стильові та лексичні особливості німецькомовної періодики а також роль неологізмів в ній. До стильових особливостей можна віднести вимогу до стислості та одночасно інформативності тексту, стандартизованості і разом з тим експресивності. Також було розглянуто основні способи перекладу та їх особливості, а також проблематику перекладу неологізмів німецької преси. Серед перекладацьких прийомів було виділено: транскрипція, транслітерація, калькування, описовий переклад, наближений переклад, пряме включення та функціональний аналог. Основною проблемою при перекладі неологізмів є відсутність перекладного німецько-українського словника неологізмів. Відсутність такого словника уповільнює процес культурного та інформаційного обміну, а також відсутність перекладацьких праць, на які можна було б спиратися при дослідженні оптимальних способів перекладу неологізмів.

В другому розділі було визначено способи утворення неологізмів німецькомовної періодики, їх семантичну специфіку та класифікацію. Неологізми створюються за існуючими в мові продуктивними моделями; для їх утворення використовуються всі шляхи збагачення словникового складу німецької мови.

Для ідентифікації неологізмів в німецькій мові, їх відбору та оцінювання ми скористалися критеріями, які пропонує Є.В. Розен.

Головною класифікацією для подальшого дослідження було обрано класифікацію за способом утворення: семантична деривація (Neubedeutung),

словотвірна деривація (Neuprägung), запозичення слів з інших мов (Lehnwort).

Щодо семантичної складової, то можна віднайти співвідношення між рівнем розвитку тієї чи іншої сфери людської діяльності і кількістю неологізмів, яка з'являється в періодичних виданнях відповідної сфери. Зараз серед тематичних сфер домінуючу позицію займають найменування, пов'язані з інформаційними технологіями, технікою та стилем життя.

Проаналізувавши статті німецьких періодичних видань було виділено 110 неологізмів, які залучено до дослідження перекладацького аспекту неологізмів. Неологізми, обрані для дослідження, були утворені в період з 2005 по 2020 рік. З них до групи словотвірної деривації належить 41 лексична одиниця, до групи семантичної деривації — 10 лексичних одиниць, до неологізмів-запозичень — 59 лексичних одиниць.

В кожній групі було виділено підгрупи неологізмів. Так, в групі неологізмів, утворених словотвірною деривацією було виділено підгрупи неологізмів, що створені за допомогою словотвірних афіксів (12), складені слова, що складаються з двох компонентів (23), неологізми, утворені за допомогою скорочення (5) та словосполучення (1).

В групі неологізмів, утворених семантичною деривацією було виділено однокомпонентні лексичні одиниці (5), двокомпонентні лексичні одиниці (1) та словосполучення (4).

В виділеній групі неологізмів-запозичень всі запозичені лексичні одиниці, крім *das Flugscham* (зі шведської) та *der Maidan* (з української), є англіцизмами.

Третій розділ присвячено перекладацькому аспекту неологізмів німецькомовної періодики. Так, було проаналізовано взаємозв'язок групи неологізмів та застосованих способів перекладу.

Неологізми, утворені в результаті словотвірної деривації — складають найбільшу частину неологізмів, зафіксованих при аналізі німецькомовної періодики (41). При перекладі таких неологізмів використовувалися наступні способи перекладу (в дужках наведено кількість неологізмів, перекладених

певним способом): описовий переклад (18), калькування (13), заміна функціональним аналогом (4), пряме включення (3), існуючий еквівалент (3).

Неологізми, що були утворені семантичною деривацією становлять дуже невелику кількість. У словнику неологізмів IDS їх налічується 34 за період з кінця нульових років ХХІ сторіччя. Під час аналізу німецької періодики було виділено 10 неологізмів, утворених семантичною деривацією. Для їх перекладу було використано наступні способи: еквівалент (5), калькування (4), функціональний аналог (1).

На утворення неологізмів шляхом семантичної деривації впливають явища культурного обміну, оскільки часто семантичні зміни в слові однієї мови також відбуваються і в іншій мові. Для правильної передачі змісту для реципієнта, а також перекладачу при перекладі, допомагає контекст, в якому вживається неологізм.

Неологізми-запозичення складають найбільшу групу (59). Їх велика кількість і зазвичай вони зустрічаються в кожній статті. Більшість таких неологізмів запозичені з англійської мови, а причина цьому той факт, що англійська мова вважається мовою міжнародною. Тому велика кількість передових статей та нових термінів походять з англomовного середовища. Більшість неологізмів цієї групи під час дослідження були перекладені способом транскрибування (21) і транслітерації (9). Також були застосовані наступні методи: калькування (14), описовий переклад (8), еквіваленти (6), функціональний аналог (1) та пряме включення (1).

Можна стверджувати, що мови розвиваються разом одночасно, оскільки метод транслітерування та транскрибування свідчить про те, що той чи інший неологізм проник не лише в німецьку мову, а й в українську. Описовий переклад, навпаки, свідчить про так звані мовні лакуни — відсутність в мові слова для позначення певного предмета чи явища.

Транскрипція та транслітерація були застосовані лише при перекладі неологізмів-запозичень. Це ефективний спосіб перекладу, який добре передає специфіку поняття, проте до деяких таких перекладів потрібно додавати

пояснення, оскільки такі неологізми можуть бути незрозумілі деяким читачам. Хоча, в свою чергу, контекст може допомогати розуміти такий переклад навіть без допоміжних уточнень.

Калькуванням найчастіше було перекладено складені слова з двох компонентів та слова, утворені за допомогою словотвірних афіксів. Перекладені калькуванням лексичні одиниці залишаються досить місткими та одночасно стислими.

Неологізми, перекладені описовим способом, зазвичай або недостатньо місткі та не передають повного значення, або занадто громіздкі. Тому, при перекладі періодичних видань варто спробувати інші способи перекладу перед тим, як переходити до описового перекладу.

Переклад з застосуванням прямого включення використовується, зазвичай, коли в лексична одиниця вихідної мови має компонент, заміщення якого призведе до втрати своїх семантичних характеристик. Часто пряме включення використовується в парі з калькуванням другого компоненту лексичної одиниці.

Метод функціонального аналогу допомагає передає значення лексичної одиниці на основі різних, але в той самий час взаємопов'язаних ознак.

Подальше дослідження неологізмів німецькомовної періодики можна вважати перспективним, оскільки неологізми — це найсучасніші лексичні одиниці. Також в майбутньому перспективним може бути дослідження з залученням більшої кількості лексичних одиниць та з використанням двомовного матеріалу. Крім того неологізми-запозичення в німецькій мові можуть виступати окремою темою для дослідження.

ZUSAMMENFASSUNG

In dieser Arbeit wurden die Besonderheiten der Verwendung von Neologismen und die Besonderheiten ihrer Übersetzung ins Ukrainische anhand moderner deutschsprachiger Zeitschriften analysiert. Ein Zweig der Linguistik wie die Neologie bedarf weiterer Forschung und Systematisierung. Es ist auch notwendig, die Klassifizierung von Neologismen zu vereinheitlichen, um weitere Forschung zu optimieren.

Im ersten Abschnitt wurden stilistische und lexikalische Merkmale deutschsprachiger Zeitschriften sowie die Rolle von Neologismen darin identifiziert. Stilistische Merkmale sind das Erfordernis der Kürze und gleichzeitig des informativen Textes, der Standardisierung und gleichzeitig der Ausdruckskraft. Die wichtigsten Übersetzungsmethoden und ihre Merkmale sowie die Probleme bei der Übersetzung von Neologismen der deutschen Presse wurden ebenfalls identifiziert. Zu den Übersetzungstechniken gehörten: Transkription, Transliteration, Rückverfolgung, beschreibende Übersetzung, ungefähre Übersetzung, direkter Einschluss und funktionelles Analogon. Das Hauptproblem bei der Übersetzung von Neologismen ist das Fehlen eines deutsch-ukrainischen Wörterbuchs für Neologismen. Das Fehlen eines solchen Wörterbuchs verlangsamt den Prozess des Kultur- und Informationsaustauschs, und es fehlt an Übersetzungsarbeiten, auf die man sich bei der Untersuchung optimaler Übersetzungsmethoden für Neologismen stützen könnte.

Im zweiten Abschnitt wurden Möglichkeiten zur Bildung von Neologismen deutschsprachiger Zeitschriften, ihrer semantischen Spezifik und Klassifikation aufgezeigt. Neologismen werden nach bestehenden Produktivmodellen in der Sprache gebildet; Alle Arten der Entwicklung des Wortschatzes der deutschen Sprache werden für ihre Bildung verwendet.

Um Neologismen in der deutschen Sprache zu identifizieren, haben wir die von E.W. Rosen vorgeschlagenen Kriterien verwendet.

Als weitere Klassifikation für die weitere Untersuchung wurde die Klassifikation nach Bildungsmethoden gewählt: Neubedeutung, Neuprägung, Entlehnungen aus anderen Sprachen (Lehnwort).

In Bezug auf die semantische Komponente können wir einen Zusammenhang zwischen dem Entwicklungsstand eines bestimmten Bereichs menschlicher Aktivität und der Anzahl der Neologismen feststellen, die in Fachzeitschriften auf diesem Gebiet vorkommen. Derzeit dominieren Neologismen in solchen Themenbereichen wie Informationstechnologie, Technologie und Lebensstil.

Nach der Analyse von Artikeln deutscher Zeitschriften wurden 110 Neologismen identifiziert, die als Basis für die Untersuchung des Übersetzungsaspekts verwendet sind. Die analysierten Neologismen wurden im Zeitraum von 2005 bis 2020 gebildet. 41 lexikalische Einheiten wurden mit Hilfe der wortbildenden Mitteln der deutschen Sprache gebildet, 10 lexikalische Einheiten gehören zur Gruppe der semantischen Ableitungen und 59 lexikalische Einheiten – zu Neologismen-Entlehnungen.

In jeder Gruppe wurden Untergruppen von Neologismen identifiziert. So wurden in der Gruppe der durch wortbildende Ableitung gebildeten Neologismen Untergruppen von Neologismen unterschieden, die mit Hilfe von wortbildenden Affixen (12) erzeugt wurden, zusammengesetzte Wörter, die aus zwei verwandten Komponenten bestehen (23), Neologismen, die mit Hilfe von Abkürzungen (5) gebildet wurden, und Phrasen unterschieden. (1).

In der Gruppe der durch semantische Ableitung gebildeten Neologismen wurden einkomponentige lexikalische Einheiten (5), zweikomponentige lexikalische Einheiten (1) und Phrasen (4) unterschieden.

In der ausgewählten Gruppe von Neologismen-Anleihen sind alle geliehenen lexikalischen Einheiten außer dem Flugscham (aus dem Schwedischen) und der Maidan (aus dem Ukrainischen) aus dem Englischen entlehnt.

Der dritte Abschnitt befasst sich mit dem Übersetzungsaspekt von Neologismen deutschsprachiger Zeitschriften. Daher wurde die Beziehung zwischen

der Gruppe der Neologismen und den angewandten Übersetzungsmethoden analysiert.

Neologismen, die durch Wortbildungsableitung gebildet werden, machen die meisten Neologismen aus, die bei der Analyse deutschsprachiger Zeitschriften erfasst wurden (41). Bei der Übersetzung von Neologismen, die durch Wortbildungsableitung gebildet wurden, wurden die folgenden Übersetzungsmethoden verwendet (die Anzahl der auf bestimmte Weise übersetzten Neologismen ist in Klammern angegeben): beschreibende Übersetzung (18), Verfolgung (13), Ersetzung durch funktionelles Analogon (4), direkter Einschluss (3), Äquivalent (3).

Neologismen, die durch semantische Ableitung gebildet wurden, sind sehr klein. Im Wörterbuch der Neologismen IDS gibt es 34 davon für den Zeitraum ab dem Ende der Nulljahre des 21. Jahrhunderts. Bei der Analyse deutscher Zeitschriften wurden 10 durch semantische Ableitung gebildete Neologismen identifiziert. Die folgenden Methoden wurden für ihre Übersetzung verwendet: Äquivalent (5), Verfolgung (4), funktionelles Analogon (1).

Die Bildung von Neologismen durch semantische Ableitung wird durch die Phänomene des kulturellen Austauschs beeinflusst, da sich semantische Änderungen im Wort einer Sprache häufig auch in einer anderen Sprache widerspiegeln. Für die korrekte Übertragung von Inhalten sowohl für den Empfänger als auch für den Übersetzer bei der Übersetzung hilft der Kontext, in dem der Neologismus verwendet wird.

Ausleihneologismen bilden die größte Gruppe (59). Es gibt eine große Anzahl von ihnen und sie sind normalerweise in jedem Artikel zu finden. Die meisten dieser Neologismen stammen aus dem Englischen, und der Grund dafür ist, dass Englisch als internationale Sprache angesehen wird. Daher ist eine große Anzahl führender Artikel und neuer Begriffe in englischer Sprache verfasst. Die meisten Neologismen dieser Gruppe während der Studie wurden durch Transkription (21) und Transliteration (9) übersetzt. Die folgenden Methoden wurden ebenfalls

verwendet: Rückverfolgung (14), beschreibende Übersetzung (8), Äquivalente (6), funktionelles Analogon (1) und direkter Einschluss (1).

Es kann gefolgert werden, dass sich Sprachen gleichzeitig entwickeln, da die Methode der Transliteration und Transkription darauf hinweist, dass der eine oder andere Neologismus nicht nur ins Deutsche, sondern auch ins Ukrainische eingedrungen ist. Die beschreibende Übersetzung weist im Gegenteil auf die sogenannten Sprachlücken hin - das Fehlen von Wörtern in der Sprache, um ein bestimmtes Thema zu bezeichnen.

Transkription und Transliteration wurden nur bei der Übersetzung von geliehenen Neologismen verwendet. Dies ist eine effektive Übersetzungsmethode, die die Besonderheiten des Konzepts gut vermittelt. Einige dieser Übersetzungen müssen jedoch zur Interpretation der tatsächlichen Übersetzung von Artikeln hinzugefügt werden, da solche Neologismen von einigen Lesern möglicherweise missverstanden werden. Obwohl der Kontext wiederum dazu beitragen kann, eine solche Übersetzung auch ohne zusätzliche Klarstellungen zu verstehen.

Tracing wurde am häufigsten verwendet, um zusammengesetzte Wörter aus zwei Komponenten und Wörtern zu übersetzen, die mit Hilfe von wortbildenden Affixen gebildet wurden. Die durch Nachverfolgung übersetzten lexikalischen Einheiten bleiben recht umfangreich und gleichzeitig prägnant.

Beschreibend übersetzte Neologismen sind in der Regel entweder unzureichend und vermitteln nicht die volle Bedeutung oder sind zu umständlich. Daher sollten Sie beim Übersetzen von Zeitschriften andere Übersetzungsmethoden ausprobieren, bevor Sie mit der beschreibenden Übersetzung fortfahren.

Die Übersetzung unter Verwendung der direkten Einbeziehung wird normalerweise verwendet, wenn die lexikalische Einheit der Ausgangssprache eine Komponente aufweist, durch die die lexikalische Einheit ihre semantischen Eigenschaften verliert. Oft wird die direkte Einbeziehung in Verbindung mit der Verfolgung der zweiten Komponente der lexikalischen Einheit verwendet.

Die Methode des funktionalen Analog überträgt eine lexikalische Einheit auf der Grundlage verschiedener, aber gleichzeitig miteinander verbundener Merkmale.

Die weitere Untersuchung von Neologismen deutschsprachiger Zeitschriften kann als vielversprechend angesehen werden, da Neologismen die modernsten lexikalischen Einheiten sind. Auch in Zukunft könnte vielversprechende Forschung mit lexikalischeren Elementen und unter Verwendung von zweisprachigem Material sein. Darüber hinaus kann das Ausleihen von Neologismen in deutscher Sprache als eigenständiges Thema für das Studium dienen.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева И.С. Введение в переводоведение: Учеб. Пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр «Академия», 2004. – с. 175.
2. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода) / Л.С. Бархударов. – М. : Международные отношения, 1975. – 240 с.
3. Білозерська Л. П., Возненко Н. В., Радецька С. В. Термінологія та переклад. Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки.-Вінниця: НОВА КНИГА, 2010. – 232 с., іл.
4. Бреус Е.В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский: Учебное пособие. 2-е изд., испр. и доп. — М.: Изд-во УРАО, 2000. — 208 с.
5. Виноградов В.В. Избранные труды. Лексикология и лексикография // В.В. Виноградов. М.: Наука, 1977. 310 с.
6. Дж. Лакофф, М. Джонсон. Метафоры, которыми мы живем. Теория метафоры. – М., 1990. – с. 387-415
7. Дорошенко С.І. Загальне мовознавство; Навч. посіб. - Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 288 с.
8. Єрмоленко С.Я., Бибик С.П., Тодор О.Г. — Київ: Либідь, 2001. — 222 с.
9. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка : учебное пособие / Заботкина В.И. – Москва : Высшая школа, 1989 . – 126 с.
10. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): Учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. - М.: Высш. шк., 1990. - 253 с.
11. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства : підручник / М.П.

Кочерган. – 3-тє вид., стер. – Київ : Академія, 2014. – 302 с.

12. Латышев Л. К. Технология перевода: Учеб. пособие для студ. лингв, вузов и фак. / Лев Константинович Латышев. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 320 с.

13. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — Київ : ВЦ «Академія», 2007. — Т. 2 : М — Я. — 622 с.

14. Лысакова И. П. Язык газеты и типология прессы. Социолингвистическое исследование. – СПб, 2005 – С. 3-4

15. Медведева Е.В. Лексикологія німецької мови: Лекції, семінари, практичні заняття: Уч. посібник. Вид.стереотип. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2016. – с. 125-147

16. Москальская О. И. История немецкого языка. Deutsche Sprachgeschichte. М.: Академия, 2006. – с. 288

17. Орехова О. Е. Актуальные проблемы развития коммуникационных технологий: опыт Германии, М., 2006, – с. 26

18. Розен Е.В. На пороге XXI века. Новые слова и словосочетания в немецком языке / Е.В. Розен. – М.: Менеджер, 2000.

19. Словник неологізмів Інституту німецької мови IDS

20. Словник неологізмів wortwarte.de

21. Словник української мови: в 11 томах. — Том 2, 1971. — Стор. 484.

22. Солганик Г. Я. Публицистический стиль // Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под ред. М. Н. Кожинной. 2-е изд., испр. и доп. М.: Флинта : Наука, 2006 – С. 312

23. Степанова М.Д., Фляйшер В. Теоретические основы словообразования в немецком языке / М.Д. Степанова, В. Фляйшер.– М.: Высшая школа, 1984.

24. Сучасна українська літературна мова : лексика і фразеологія / за заг. ред. акад. АН УРСР І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1973. – 439 с.

25. Функциональные стили русского языка (для самостоятельной работы студентов дневного и заочного отделения всех специальностей):

Учеб.-метод. пособие./ Сост. А.А. Евтюгина, И.В. Родионова. Екатеринбург, 2003.

26. Штеффенс Д. Никитина О. А. От словаря неологизмов немецкого языка к немецко-русскому словарю неологизмов // *Acta Linguistica Petropolitana. Труды института лингвистических исследований*. 2012. №3. с. 371 – 394

27. Barz I. Grundlagen der Lexikologie.Terminologie / I.Barz. — Leipzig, 1998.

28. Herberg D. Neologismen in der deutschen Gegenwartssprache. Probleme ihrer Erfassung und Beschreibung // *Sprachwissenschaft, Didaktik, Methodik, Pädagogik und Unterricht*. Heidelberg, 1998.

29. Steffens, Doris / Nikitina, Olga: Deutsch-russisches Neologismenwörterbuch. Neuer Wortschatz im Deutschen 1991–2010. Немецко-русский словарь неологизмов. Новая лексика в немецком языке 1991–2010. 2 Bände, 598 S. - Mannheim: Institut für Deutsche Sprache, 2016.

30. Xuefu, Dou. Neologismus und Neologismenwörterbuch. In: *Wörterbücher in der Diskussion. Vortrag aus dem Heidelberger Lexikographischen Kolloquium*. (Hg. H. E. Wiegand). Tübingen: Max Niemeyer Verlag 39 -73.,1989.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Die Bank: Zeitschrift für Bankpolitik und Praxis [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <http://www.die-bank.de/home/>
2. Das Wichtigste ist die Öffnung der Schulen [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.bild.de/politik/inland/politik-inland/friedrich-merz-fordert-bei-bild-live-das-wichtigste-ist-die-oeffnung-der-schulen-69948266.bild.html>
3. So schränken Mobilfunkanbieter ihre Leistungen im Ausland ein [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.spiegel.de/wirtschaft/service/roaminggebuehren-so-schraenken-mobilfunkanbieter-ihre-leistungen-im-ausland-ein-a-1152040.html>
4. Kylie Jenner tischt auf. Dieser Mega-Body sündigt gerne [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.bild.de/unterhaltung/leute/leute/kylie-jenner-dieser-mega-body-suendigt-gerne-69129790.bild.html>
5. Jens Spahn beantwortet IHRE Corona-Fragen! [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.bild.de/politik/2020/politik/jens-spahn-beantwortet-ihre-fragen-69794960.bild.html>
6. Reiseboom in Deutschland hält an [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.tagesschau.de/wirtschaft/urlaub-in-deutschland-101.html>
7. Warum es heute Abend einen (neuen) Helden geben wird [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.bild.de/politik/inland/politik-inland/phaenomen-hamburg-warum-es-heute-abend-einen-neuen-helden-geben-wird-68975266.bild.html>
8. Was schenken sich Menschen, die schon alles haben? [Електронний ресурс]– Режим доступу до ресурсу: <https://www.bild.de/lifestyle/2019/lifestyle/weihnachten-ganz-dekadent->

[was-schenken-sich-reiche-die-alles-haben-66335440.bild.html](https://www.bild.de/digital/2020/digital/fuer-mehr-solidaritaet-facebook-jetzt-mit-virtueller-umarmung-70400764.bild.html)

9. Facebook jetzt mit virtueller Umarmung[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.bild.de/digital/2020/digital/fuer-mehr-solidaritaet-facebook-jetzt-mit-virtueller-umarmung-70400764.bild.html>

10. E-Zigaretten schädigen die Blutgefäße[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.bild.de/ratgeber/gesundheit/gesundheit/mainzer-forscher-e-zigaretten-schaedigen-die-blutgefuesse-66008588.bild.html>

11. Wie politische Paranoia funktioniert[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.spiegel.de/politik/ausland/corona-donald-trump-und-anthony-fauci-wie-politische-paranoia-funktioniert-a-d1ecd9bf-92d1-49a4-aed4-e2b6b1b5c94c>

12. Die effektivsten Cyber-Workouts für daheim[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.bild.de/bild-plus/lifestyle/wellness-fitness/wellness-und-fitness/fitnessstraining-app-und-cyber-workouts-fuer-daheim-im-check-69466802.view=conversionToLogin.bild.html>

13. Femen-Aktivistin nimmt sich Jesus zur Brust[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.spiegel.de/video/vatikan-femen-aktion-auf-dem-petersplatz-video-1824548.html>

14. Was Kundenkarten- und Tickets-Apps bringen[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.zeit.de/news/2020-03/12/was-kundenkarten-und-tickets-apps-bringen>

15. Mysteriöse Reise eines Mobiltelefons[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.sueddeutsche.de/politik/nsa-ausschuss-mysterioese-reise-eines-mobiltelefons-1.2377705>

16. So will die MVG ihr Leihrad-System verbessern[Elektronischer ресурс]– Режим доступа до ресурсу: <https://www.sueddeutsche.de/muenchen/verkehr-so-will-die-mvg-ihr-leihrad-system-verbessern-1.2919210>

17. Verantwortungsfrage: Autonome Waffensysteme auf dem

Vormarsch[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.dw.com/de/verantwortungsfrage-autonome-waffensysteme-auf-dem-vormarsch/av-45257799>

18. Virtuelle Realität im Computerspielmuseum[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.berlin.de/ausstellungen/nachrichten/4676850-3041403-virtuelle-realitaet-im-computerspielemus.html>

19. Zehntausende schließen "Ehe für alle"[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.tagesschau.de/inland/ehe-fuer-alle-141.html>

20. Facebook-Nutzer sollen in ferner Zukunft via Gedanken kommunizieren[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.manager-magazin.de/unternehmen/artikel/facebook-kauft-startup-ctrl-labs-fuer-gedankensteuerung-a-1288313.html>

21. Wir brauchen Netz,keine Kampagnen![Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/politik/kolumnen/kolumne/kloeckner-kamapgne-dorfkinder-wir-brauchen-netz-keine-kampagnen-67603816.bild.html>

22. Erklär mir mein Leben[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.zeit.de/kultur/2016-05/mansplaining-gender-sexismus-gleichberechtigung-linguistik>

23. Diese Filme und Serien lohnen sich[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.spiegel.de/kultur/tv/streaming-tipps-fuers-wochenende-i-am-mother-defending-jacob-killing-eve-a-74e7c8ea-302e-4367-a7a0-c2c2d7799ff8>

24. Das miese Geschäft mit den Spotify-Streams[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/bild-plus/unterhaltung/musik/musik/spotify-das-miese-geschaeft-mit-den-streams-jeder-macht-mit-und-keiner-ahnt-es-67610292,view=conversionToLogin.bild.html>

25. Wie Internet in die indische Provinz kam[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.dw.com/de/wie-internet-in-die->

[indische-provinz-kam/av-18216103](https://www.indische-provinz-kam/av-18216103)

26. So will sich "Fortnite" im E-Sport halten[Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.spiegel.de/sport/fortnite-trotz-wm-absage-epic-games-gib-e-sport-nicht-auf-a-6f76afcd-a708-489e-813e-978c11e345e6>

27. Frauen verdienen 23,5 Prozent weniger als Männer! [Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/politik/inland/politik-inland/equal-pay-day-2020-frauen-verdienen-23-5-prozent-weniger-als-maenner-69234456.bild.html>

28. Europäer fliegen so viel wie nie zuvor[Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/politik/inland/politik-inland/kritik-von-klimaschuetzern-europaeer-fliegen-so-viel-wie-nie-zuvor-66529520.bild.html>

29. Lady Gaga wünscht sich offeneren Umgang mit psychischen Erkrankungen [Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.spiegel.de/panorama/leute/lady-gaga-spricht-bei-oprah-winfrey-ueber-trauma-nach-vergewaltigung-a-1303825.html>

30. Wie werde ich ein guter Lehrer für meine Kinder?[Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/ratgeber/psychologie/psychologie/home-schooling-wegen-corona-wie-werde-ich-ein-guter-lehrer-fuer-mein-kind-69552676.bild.html>

31. Zehn fotogene Orte im eigenen Land[Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.manager-magazin.de/lifestyle/reise/deutschland-reise-zehn-wirklich-fotogene-orte-a-1257285.html>

32. Vegane Kleinkind-Ernährung? Nein danke![Elektronischer Ressource]–
 Режим доступа до ресурсу:<https://www.spiegel.de/panorama/gesellschaft/vegane-kleinkind-ernaehrung-nein-danke-a-1120634.html>

33. BILD räumt mit Corona-Fake-News auf[Elektronischer Ressource]–

Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/bild-plus/ratgeber/2020/ratgeber/fake-news-zu-corona-mediziner-warnt-vor-angeblichen-virus-mitteln-69355522.view=conversionToLogin.bild.html>

34. Perfekter Powernap[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.spiegel.de/politik/jacob-rees-mogg-im-britischen-unterhaus-perfekter-powernap-a-00000000-0002-0001-0000-000165813270>

35. Facebook bekämpft «Clickbaits»[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/digital/aktuelles/digital/facebook-bekaempft-clickbaits-47170784.bild.html>

36. Der Trend, der Joggen und Umweltschutz verbindet[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.sueddeutsche.de/muenchen/plogging-der-trend-der-joggen-und-umweltschutz-verbindet-1.4191804>

37. Martin Scorsese rechtfertigt seine Kritik an Marvel-Kino[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.spiegel.de/kultur/kino/martin-scorsese-regisseur-kritisiert-superhelden-filme-a-1294893.html>

38. „Ich hoffe, es war die letzte Enttäuschung“[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.bild.de/unterhaltung/leute/leute/jenny-frankhauser-ueber-trennung-ich-hoffe-es-war-die-letzte-enttaeuschung-69438638.bild.html>

39. Das steckt hinter der Wette auf die Abodienste[Электронный ресурс]– Режим доступа до ресурсу:<https://www.manager-magazin.de/premium/apple-das-ende-des-iphone-rauschs-offenbart-fehler-im-system-a-00000000-0002-0001-0000-000162495940>

ДОДАТОК А

Список неологізмів німецькомовної періодики

Неологізми, словотвірною деривацією	утворені	Неологізми, семантичною деривацією	утворені	Неологізми-запозичення
CO ₂ -Fußabdruck калькування	—	Herz (еквівалент)	— сердечко	Brexit (транскрибування)
liken (калькування)	— лайкати	surfen (еквівалент)	— серфити	Clickbait (транскрибування)
spoilern (калькування)	— спойлерити	teilen (еквівалент)	— поділитися	Duckface (транскрибування)
twerken (калькування)	— тверкати	dampfen (еквівалент)	— парити	Hashtag (транскрибування)
Humankapital людський (калькування)	— капітал	Gefällt mir подобається (еквівалент)	—	Fake News (транскрибування)
Energiewende енергетичний (калькування)	— перехід	Autonome Waffensysteme — автономна система озброєння (калькування)	—	Grexit (транскрибування)
Corona-Fälle калькування	—	virtuelle Realität віртуальна реальність (калькування)	—	Hater (транскрибування)
Livesendung трансляція (калькування)	— пряма	Ehe für alle всіх (калькування)	— брак для	Retweet (транскрибування)
Corona-Krise Коронакриза (калькування)	—	die Clubszene сцена (калькування)	— клубна	Spoiler (транскрибування)
googeln (калькування)	— гуглити	wischen (функц. аналог)	— тапати	Selfie (транскрибування)
posten (калькування)	— постити	Всього — 10		Crowdfunding краудфандинг (транскрибування)
der Körperscanner сканер тіла (калькування)	—			Online-Shopping онлайн-шопінг (транскрибування)

Неологізми, утворені словотвірною деривацією	Неологізми, утворені семантичною деривацією	Неологізми-запозичення
Faktencheck — фактчекінг (калькування)		Foodporn — фудпорн (транскрибування)
Калькування — 13		Upscycling — апсайклінг (транскрибування)
wellnessen — відпочити за допомогою оздоровчих процедур (описовий)		Fracking — фрекінг (транскрибування)
die Willkommenskultur кул ьтура гостинності по відношенню до біженців (описовий)		Streetfood — стрітфуд (транскрибування)
die Arabellion — політичне пробудження в арабських країнах (описовий)		outsourcing — аутсорсінг (транскрибування)
tindern — сидіти в Tinder (описовий)		Like — лайк (транскрибування)
GroKo — Велика коаліція (описовий)		Mansplaining — менсплейнінг (транскрибування)
Reiseboom — великий попит на подорожі (описовий)		Powerbank — павербанк (транскрибування)
das Kryptohandy — захищений від підслуховування телефон (описовий)		Greenwashing — грінвошинг (транскрибування)
ploggen — займатись плогінгом (описовий)		Транскрибування — 21
E-Raucher — споживач електронних сигарет (описовий)		Emoji — емодзі (транслітерація)

Неологізми, утворені словотвірною деривацією	Неологізми, утворені семантичною деривацією	Неологізми-запозичення
E-Zigarette — електронна сигарета (описовий)		Coworking — коворкінг (транслітерація)
facebooken — сидіти в Facebook (описовий)		Plogging — плогінг (транслітерація)
facetimen — розмовляти через Facetime (описовий)		Webinar — вебінар (транслітерація)
die Buchungsapp — додаток для бронювання (описовий)		Bitcoin — біткоїн (транслітерація)
Schaufensterbummel — відвідувати магазини лише щоб подивитись на товари (описовий)		Maidan — Майдан (транслітерація)
die Netzpartei — партія, що займається питаннями інтернету (описовий)		Darknet — даркнет (транслітерація)
die MeToo-Debatte — дебати відносно руху Me Too (описовий)		CEO — CEO (транслітерація)
das Schland — Німеччина, як країна, чиї мешканці святкують перемогу країни в футболі (описовий)		Influencer — інфлюенсер (транслітерація)
merken — не робити рішучих дій (описовий)		Транслітерація — 9
Описовий — 18		die App — додаток (калькування)

Неологізми, утворені словотвірною деривацією	Неологізми, утворені семантичною деривацією	Неологізми-запозичення
sim sen — переписуватися (функц. аналог)		der Videotransfer — передача відео (калькування)
Powerfrau — Диво-жінка (функц. аналог)		der Instafame — інстаграм-популярність (калькування)
autonomes Fahren — безпілотне авто (функц. аналог)		Skinny Jeans — джинси шкіні (калькування)
die Digitalwaffe — кіберзброя (функц. аналог)		(das) Copyrightsystem — система авторського права (калькування)
Функціональний аналог — 4		Black Friday — Чорна п'ятниця (калькування)
MeToo-Bewegung — Рух MeToo (пряме включення)		Digital Detox — цифровий детокс (калькування)
die Femen-Aktivistin — активістка Femen (пряме включення)		der Frutarier — фрукторіанець (калькування)
die Pushnachricht — Push-повідомлення (пряме включення)		das Gendermainstreaming — гендерний мейнстрімінг (калькування)
Пряме включення — 3		der Pescetarier — пескетаріанець (калькування)
3D-Drucker — 3Д-принтер (еквівалент)		Training-Apps — тренувальні додатки (калькування)
Mikroplastik — мікропластик (еквівалент)		Streaming-Plattform — стрімінгова платформа (калькування)

Неологізми, утворені словотвірною деривацією	Неологізми, утворені семантичною деривацією	Неологізми-запозичення
die Globalisierung — глобалізація (еквівалент)		Gamification — гейміфікація (калькування)
Еквівалент — 3		Калькування — 14
Всього — 41		Bodycam — нагрудна камера (описовий)
		Food saver — людина, яка допускає, щоб їжу марно викидували (описовий)
		Gender Pay Gap — нерівність в оплаті праці за гендерною ознакою (описовий)
		Flugscham — стид за користування літаком через забруднення планети (описовий)
		Beanie — шапка біні (описовий)
		das Googeln — пошук в гуглі (описовий)
		Power nap — короткий сон (описовий)
		Spotify-Streams — кількість програвань на Spotify (описовий)
		Описовий переклад — 8
		Cloud — облако (еквівалент)
		Follower — підписник (еквівалент)

Неологізми, утворені словотвірною деривацією	Неологізми, утворені семантичною деривацією	Неологізми-запозичення
		Event — подія (еквівалент)
		Wellness — оздоровлення (еквівалент)
		Livestream — прямий ефір (еквівалент)
		Leak — витік (еквівалент)
		Еквіваленти — 6
		E-sport — кіберспорт (функц. аналог)
		QR-Code — QR-код (пряме включення)
		<u>Всього — 59</u>